

DAILĖS BENDROJI PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dailės bendroji programa (toliau – Programa) apibrėžia dailės dalyko paskirtį, tikslą ir uždavinius, dalyku ugdomas kompetencijas, pasiekimų sritis ir pasiekimų raidą, dalyko mokymo(si) turinį, pasiekimų lygių požymius ir mokinių pasiekimų vertinimą.

2. Dailės dalyko paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniams įgyti dailės kūrybinės raiškos, aplinkos estetinio vertinimo ir vizualinės kūrybos pažinimo gebėjimus. Siekiama, kad mokiniai vizualiai susipažintų su tautos, valstybės istorija per architektūrą, vaizduojamąją ir taikomąją dailę, dizainą, o per šiuolaikinį meną – su opiais visuomenės klausimais. Analizuojant reklamą, formuojamas estinis skonis ir kritinis mąstymas, jos poveikio priemonių ir tikslų atpažinimas.

3. Dailė apima įvairias mus supančio pasaulio, žmonių gyvenimo sritis: kūrybos, estetinio pasigėrėjimo ir pramogos, komunikacinę ir reprezentacinę, emocinės savireguliacijos ir socialinės integracijos, kultūros tęstinumą ir inovatyvumą. Dailės raiška ir pažinimas ne didaktinėmis, o meninėmis priemonėmis augina pakantumą, empatiją, toleranciją kitam požiūriui, stiprina asmens tapatumą, moralinę, tautinę ir pilietinę brandą, subtiliai plečia kultūrinį akiratį. Mokiniai mokosi at(si)rinkti sau vertingą informaciją ir kritiškai apmąsto dailės vaidmenį žmogaus gyvenime ir šiuolaikinėje visuomenėje.

4. Dailės pamokose mokomasi susikaupti, tyrinėti vaizdus, juos analizuoti, ieškoti kūrybinių idėjų, išsiaiškinti, kodėl vieni ar kiti vaizdai yra meniški. Skatinama ieškoti prasmės, kelti klausimą: kodėl meno kūrinys yra būtent taip, o ne kitaip, lyginti įgyjamą meninę patirtį su gyvenimu. Mokiniai pažįsta savo polinkius, mokosi savarankiškai ieškoti ir įsisavinti naujas su daile susijusias žinias, nagrinėja ir lygina vizualinės raiškos formų ypatumus, ieško idėjų ir kūrybiškai jas įgyvendina, savo veiklos ir kūrybinio darbo rezultatus į(si)vertina šiuolaikinės dailės kontekste.

5. Programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: dailės raiška, dailės supratimas ir vertinimas, dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas. Šios pasiekimų sritys yra bendros visoms klasėms nuo pirmos iki dvyliktos, kiekvienam koncentruvi numatyti konkretūs kiekvienos srities pasiekimai, suformuluoti atsižvelgiant į vaiko raidos ypatumus ir įgytą patirtį. Skiriasi pasiekimų sričių apimtys: daugiausia turinio ir laiko numatyta dailės raiškai (apie 60 proc.), dailės supratimui ir vertinimui – apie 20 proc., dailės reiškinių ir kontekstų pažinimui taip pat apie 20 proc. Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Tikimasi, kad jie bus pasiekti baigiant ugdymo programą. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama šešiuose ugdymo centruose (1–2 klasės, 3–4 klasės, 5–6 klasės, 7–8 klasės, 9–10 ir I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Programoje pateikiami skirtingiems mokinių amžiaus tarpsniams numatyti pasiekimai – mokymo(si) rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškam žinių ir supratimo įgijimui, gebėjimų ir vertybinių nuostatų ugdymui. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimo lygio požymis nurodo mokinio rodomus rezultatus. Aprašomos svarbiausios į(si)vertinimui reikšmingos įgytos žinios ir supratimas, išugdyti gebėjimai ir vertybinės nuostatos.

II SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

6. Dailės dalyko tikslas – sudaryti sąlygas mokiniams pažinti save ir supantį pasaulį, suprasti meno įtakos svarbą asmeniui ir visuomenei, puoselėti kūrybinę raišką, vizualinį mąstymą ir estetinę nuovoką; pažįstant Lietuvos ir pasaulio paveldą, įgyti tvirtą kultūrinį pagrindą, jaustis aktyviu gyvenimo ir savo ateities kūrėju.

7. Pradinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

7.1. pasineria į kūrybinį procesą ir tampa aktyviais jo dalyviais, patiria spontaniškos kūrybos džiaugsmą, stebisi savo ir kitų sukurtų vaizdų patrauklumu;

7.2. išmėgindami įvairias tradicines ir šiuolaikines raiškos priemones, drąsiai eksperimentuoja ir improvizuoja negalvodami apie galutinį rezultatą;

7.3. analizuodami grožio ir gėrio apraiškas, lavinasi meninę įžvalgą ir mąstymą, pagarbiai priima kitas kultūras ir ieško sąsajų su Lietuvos daile;

7.4. pritaiko dailės raiškos ir daile išugdytus gebėjimus: noriai dalyvauja kultūriniame bendruomenės gyvenime ir pamato, kaip dailė keičia jų aplinką, klasę ir namus.

8. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

8.1. atsirenka įvairias tradicines ir (ar) šiuolaikines dailės raiškos priemones, išradingai jas pritaiko savo kūrybiniuose darbuose ir (ar) projektuose;

8.2. ieško kūrybinės raiškos idėjų ir įkvėpimo gamtoje, įvairiose kultūros ir meno apraiškose, savo išgyvenimuose;

8.3. mokosi geriau suprasti save, kitą ir supantį pasaulį interpretuodami dailės kūrinius;

8.4. pažįsta praeities ir dabarties dailės reiškinius, Lietuvos ir pasaulio meno paveldo unikalumą;

8.5. mokosi kurti estetiškai patrauklią aplinką, tampa aktyviais kultūrinio klasės, mokyklos ir bendruomenės gyvenimo dalyviais;

8.6. pagarbiai priima kitų kultūrų artefaktus ir meno kūrinius, ugdomi etnines bei dorines nuostatas.

9. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

9.1. savarankiškai ir tikslingai pasirenka vizualinės kūrybos priemones ir būdus, spontaniškai eksperimentuoja, įgyvendina savo kūrybos sumanymus ir juos analizuoja;

9.2. renka informaciją, analizuodami ir interpretuodami įvairius praeities ir dabarties dailės kūrinius, idėjas ir jų kontekstus, siekia individualios raiškos, įtvirtina atradimus kūryboje ir toleruoja kitų raiškos savitumą;

9.3. bendradarbiauja ir prisiima atsakomybę už savo pasirinkimus individualioje kūrybinėje veikloje ir siekia bendrų kūrybinio darbo rezultatų;

9.4. savikritiškai įsivertina savo ir tolerantiškai vertina kitų mokinių (klasės draugų) idėjas, kūrybinio darbo rezultatus;

9.5. pažįdami pasaulio ir Lietuvos kultūros paveldą, suvokia jo išsaugojimo ir puoselėjimo svarbą;

9.6. geba organizuoti parodinę veiklą ir kitas kūrybinės veiklos formas, pristato įvairius kultūrinius reiškinius;

9.7. plėtoja estetinio aplinkos tvarkymo poreikį, pasinaudoja estetinė patirtimi kasdieniame gyvenime, aplinkoje ir bendraudami su žmonėmis.

III SKYRIUS KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

10. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: kūrybiškumo, kultūrinė, komunikavimo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą dailės dalyku.

11. Kūrybiškumo kompetencija. Mokiniai nuosekliai susipažįsta su iškiliais dailės kūrinių ir kūrybos proceso ypatumais, mokosi kelti savitas vizualias idėjas, išskirti tai, kas patinka, ir aptarti

kodėl, išvelgti jas gamtoje ir artimiausioje aplinkoje (architektūroje, interjere ir eksterjere, dizaine, reklamoje tautodailėje ir taikomojoje dailėje). Kitiškai vertindami ir atsirinkdami dailės raiškai vertingą informaciją, išradinai ir lanksčiai ją taiko savitai idėjų raiškai: pasirenka tinkamas dailės technikas ir medžiagas, meninės išraiškos priemonės ir vaizdavimo būdus. Būna atviri kitokiam, netradiciniam meniniam sprendimui, jaučiasi menininku, nebijo rizikuoti ir klysti, laužo nusistovėjusias taisykles. Įsivertina ir reflektuoja savo kūrybinius pasiekimus, pristato juos ugdymo įstaigos parodose, virtualioje erdvėje, bendruomenės renginiuose ir kt.

12. Kultūrinė kompetencija. Mokiniai per dailės pamokas susipažįsta su praeities ir dabarties epochų menu, grožio idealais, gali juos palyginti su šiuolaikinės epochos menu ir procesais. Mokiniai ugdomi ir auginami kultūrinį sąmoningumą, išmoka rinktis, analizuoti, interpretuoti ir vertinti dailės ir architektūros kūrinius, panaudoti patirtį ir atradimus savo dailės raiškoje; suvokia, kodėl vieni ar kiti meno reiškiniai patinka, kodėl ir kuo jie vertingi. Mokiniai skatinami lankytis muziejų ekspozicijose, dailės parodose, dalyvauti meno renginiuose, kultūriniam bendruomenės gyvenime. Meninio, kultūros paveldo pažinimas padeda pagrindą tolesniam visapusiškos asmenybės augimui.

13. Komunikavimo kompetencija. Mokiniai mokosi pažinti, suprasti ir vartoti dailės kalbą, kuri yra savita vaizdinių sistema. Jie piešia, tapo, lipdo, konstruoja, modeliuoja plokščius ir erdvinis vaizdus, kuria dailės kūrinius, kurie nešodine komunikacija perteikia savitus vaizdinius pranešimus. Apibūdindami sukurtų dailės kūrinių kompozicijos ir linijų įvairovę, spalvų derinius, formų ir stiliaus ypatumus, vaizdavimo būdus ir kt., mokiniai mokosi tinkamai vartoti dailės sąvokas, išsako autentišką nuomonę. Vystosi mokinio ir mokytojo komunikaciniai santykiai su grįžtamoju ryšiu mokytojui, o bendradarbiaujant suteikiama galimybė tobulėti abiem. Pristatydami savo meninės kūrybos rezultatus mokiniai viešai (klasėje, mokykloje, skaitmeninėje erdvėje) dalijasi savo patirtimi, pasiekimais su kitais, juos aptaria ir įsivertina, tolerantiškai priima kitokį kūrybiškumą.

14. Pažinimo kompetencija. Mokiniai, tyrinėdami dailės kūrinius ir savo aplinkos meno reiškinius, t. y. kūrinius muziejų kolekcijose ir dailės galerijų ekspozicijose, knygoje, internete, architektūroje, dizaine, rasdami įvairios informacijos apie kūrybos būdus, technikas, kaupia dailės žinias. Analizuodami, vertindami dailės kūrinius ir įvardydami kūrybos proceso ypatumus ugdomi kritinio mąstymo gebėjimus. Atlikdami dailės raiškos užduotis, pasirenka tinkamus kūrybos būdus, technikas, reikmenis, ieško kūrybinių problemų sprendimo ir mokosi mokytis: kelia vizualias idėjas, planuoja savo kūrybinę veiklą. Mokosi laikytis savo plano, kuria eskizus, išsirenka geriausius ir prireikus juos koreguoja. Rodydami savo darbus kitiems ir juos aptardami parodo, ko išmoko, apmąsto ir įsivertina savo pasiekimus ir numato, ko norėtų mokytis ateityje.

15. Pilietiškumo kompetencija. Mokiniai susipažindami su šalies ir kitų kraštų pilietiniais ženklais ir valstybės simboliais, kurdami dailės darbus mokosi gerbti atskiro žmogaus, tam tikrų visuomenės grupių interesus, lūkesčius. Organizuodami ir dalyvaujantys teminėse dailės parodose, skirtose valstybingumo šventėms, svarbių istorinių datų, įvykių paminėjimui, atpažįsta ir pristato savo šalies papročius ir išgyvenimus. Lygina, ieško bendrumų ir skirtumų su kitų šalių valstybingumo šventėmis, istorinių datų, įvykių paminėjimu. Mokiniai ugdomi nuostatas, kad esant kultūrinei, visuomenei, ekonominei gyvenimo įvairovei natūraliai išskyla prigimtinis kiekvienam žmogui būdingas lygiateisiškumo, socialinio teisingumo jausmas.

16. Skaitmeninė kompetencija. Mokiniai naudojami skaitmeninėmis technologijomis ieškodami informacijos apie dailę ir jos reiškinius, fotografuoja, filmuoja, perkelia į skaitmeną ir išsaugo sukurtus vaizdus. Tobulindami, turtindami savo skaitmeninius įgūdžius, naudodamiesi vis naujesnėmis programomis, mokiniai mokosi fiksuoti visą kūrybos procesą, jo etapus ar rezultatus, rengia dailininkų kūrybos ir savo darbų pristatymus, kuria dailės pasiekimų aplanką (portfolio). Naudodamiesi skaitmeninėmis priemonėmis redaguoja vaizdus, filmuotą medžiagą, kuria koliažus, 3D modelius, maketus, grafinio dizaino kūrinius, piešia. Naudodami skaitmeninį turinį kuria patrauklią mokyklos vizualinę informaciją, bendrauja ir bendradarbiauja nuotoliniu būdu. Atskirų meno kūrinių pažinimas labai padeda mokiniams ugdytis ne tik skaitmeninę, bet ir kultūrinę bei kūrybingumo kompetencijas. Tam jie renkasi šiuolaikinių žymių pasaulio, Lietuvos, regiono muziejų, galerijų, interneto interaktyvias svetaines.

17. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Mokiniai, kurdami savitus dailės kūrinius, mokosi tinkamai naudoti dailės reikmenis ir saugiai taikyti sudėtingesnes dailės technikas. Tinkamai pasiruošdami, sutvarkydami savo darbo vietą, taupiai naudodami kūrybos medžiagas stiprina sveikos gyvensenos įgūdžius. Bendradarbiaudami, kurdami grupėse bendrus dailės darbus, projektus mokosi priimti atsakingus sprendimus ir draugų pagalbą, ugdo empatiją ir vertybines nuostatas, atpažįsta savo asmenines savybes, kitų emocijas ir jas atliepia, kurdami teigiamus tarpusavio santykius. Priima meninę saviraišką kaip vieną iš asmeninio tobulėjimo ir terapijos būdų. Kurdami vizualiąją mokyklos informaciją, dalyvaudami integruotos meninės veiklos projektuose, individualiose, grupinėse parodose ar meninėse akcijose ir padėdami jas organizuoti, prisideda kuriant mokyklos ir bendruomenės gerovę.

IV SKYRIUS PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI

18. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

19. Dailės raiška (A). Kurdami plokštumoje ir erdvėje savitus dailės kūrinius, mokiniai kels autentiškas idėjas, pažins dailės medžiagas, technikas, menines išraiškos priemones ir įgys kūrybinės patirties, kompozicijos žinių ir gebėjimų kurti, eksponuoti ir pristatyti savo ir draugų kūrybą, apmąstyti ir įsivertinti įgytą patirtį. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

19.1. kelia vizualias idėjas (A1);

19.2. pažįsta dailės reikmenis ir kūrybos technikas, saugiai jas taiko ir kuria savitus dailės kūrinius (A2);

19.3. kūrybos procese geba naudotis meninės išraiškos priemonėmis (A3);

19.4. pristato savo dailės pasiekimus, taiko eksponavimo principus (A4);

19.5. apmąsto ir į(si)vertina įgytą dailės patirtį (A5).

20. Dailės supratimas ir vertinimas (B). Pažindami dailės menines išraiškos priemones ir kalbą taisyklingai vartos dailės sąvokas, gebės vertinti ir interpretuoti savo ir kitų sukurtus dailės kūrinius. Tyrinėdami dailės kūrinių idėjas, stilių, menines raiškos priemones ir elementus gebės atskleisti dailės kūrinių prasmes. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

20.1. analizuoja ir supranta dailės kalbą (B1);

20.2. savitai aiškina ir komentuoja savo ir kitų sukurtus dailės kūrinius (B2);

20.3. vertina savo ir kitų kūrybą (B3).

21. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C). Šios srities pasiekimai apima dailės reiškinių, t. y. kūrinių muziejų kolekcijose ir dailės galerijų ekspozicijose, internete, žmogaus veikloje, architektūroje (interjere ir eksterjere) tyrinėjimo gebėjimus, mokinių pastangas susieti įgytą dailės patirtį su kasdieniu gyvenimu, asmenine raiška ir vertybėmis. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

21.1. stebi ir analizuoja dailės reiškinius (C1);

21.2. (at)pažįsta ir aptaria dailės kontekstus (C2);

21.3. susieja dailės pažinimą su asmenine raiška ir meno vertybėmis (C3).

22. Mokinių pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

Pasiekimai	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
1. Dailės raiška (A)						
Kelia vizualias idėjas (A1).	Impulsyviai kelia vizualias idėjas. Trumpai nusako idėją, kurią norėtų pavaizduoti (A1.3).	Intuityviai kelia vizualias idėjas. Vartodamas jau žinomas dailės sąvokas nusako kūrinio idėją, temą, pasirenka dailės reikmenis jos įgyvendinimui (A1.3).	Pasirenka vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir patikusius meno kūrinius. Per patrauklią kūrybinę veiklą, eskizų piešimą paaiškina savitą idėją, sudominusią temą artimoje aplinkoje ar meno kūrinyje, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui (A1.3).	Randa aktualių vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose, kasdienybėje. Nusipiešia įvairių eskizų, komentuoja, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.3).	Savarankiškai pasirenka sudominusią vizualią idėją iš įvairių kultūrinių, informacinių šaltinių, aplinkos, asmeninių išgyvenimų, pristato ją žodžiu, pateikia įvairių eskizų, išsamiai paaiškina, kokius atlikimo būdus pasirinks savitos idėjos įgyvendinimui (A1.3).	Savarankiškai pasirenka vizualių idėjų iš įvairių šaltinių (asmeninių išgyvenimų, aplinkos vaizdinių, sudominusių menininkų kūrybos, kultūros paveldo). Atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą ir apibūdina, kaip pasirinkta idėja gali būti perteikta įvairiais būdais. Suplanuoja idėjos įgyvendinimo etapus (A1.3).
Pažįsta dailės reikmenis ir kūrybos technikas, saugiai jas taiko ir kuria savitus dailės kūrinius (A2).	Taiko pasiūlytas dailės technikas, saugiai naudoja kūrybos įrankius ir medžiagas. Eksperimentuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.3).	Pasirenka ir taiko jau žinomas dailės technikas, kūrybiškai ir saugiai jomis naudojasi (A2.3).	Pasirenka ir saugiai taiko išmoktas sudėtingesnes dailės technikas, drąsiai improvizuoja, siekdamas originaliai įgyvendinti savo idėją (A2.3).	Kurdamas drąsiai eksperimentuoja, improvizuoja, savitai jungia tradicines ir mišrias dailės technikas siekdamas autentiško kūrybos rezultato (A2.3).	Pasirenka ir sumaniai taiko tradicines ir (ar) mišrias dailės technikas, pasinerdamas į kūrybinį procesą kuria autorinę techniką, išradingai	Tikslingai ir kūrybingai taiko tradicines ir (ar) šiuolaikines dailės technikas, raiškos būdus. Išmėgindamas įvairias kūrybos priemones ir būdus, pateikia savitą

Pasiekimai	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
					siekdamas norimo rezultato (A2.3).	kūrybos rezultata (A2.3).
Kūrybos procese geba naudotis meninės išraiškos priemonėmis (A3).	Intuityviai pasirenka norimo storio linijas, patikusias spalvas, kuria erdvines formas. Išgauna savitą ritmą ir nuotaiką horizontaliame ir vertikaliame lape (A3.3).	Pasirenka linijas ir (ar) spalvas ir (ar) erdvines formas. Pastebi fono ir vaizduojamų objektų ir (ar) figūrų dermę, kūrybiškai perteikia norimą ritmą, emocijas (A3.3).	Savitai perteikia nuotaiką, išpūdį, pagrindines objektų ar reiškinių ypatybes: įvairiai naudoja linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras (A3.3).	Plokštumoje ir erdvėje išradingai kuria statiškas ir dinamiškas kompozicijas, sumaniai naudoja kontrastingus dydžius, taiko spalvinės ir linijinės perspektyvos principus. Renkasi įvairius spalvų niuansus, toninę įvairovę, perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.3).	Atiduoda pirmenybę pamėgtiems kūrybos principams, jaučiasi menininku, tikslingai pasirinkdamas meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Jungia darbus į ciklus, kuria tęstinius projektus, atranda sąsajų su kitais menais (A3.3).	Savarankiškai naudojami grafinių, spalvinių, erdvinių, audiovizualiųjų ar medijų meno raiškos priemonėmis. Kūrybiškai interpretuodamas aplinkos, meno kūrinių inspiruotas idėjas, pasirinkta stilistika perteikia jas savo kūryboje (A3.3).
Pristato savo dailės pasiekimus, taiko eksponavimo principus (A4).	Savo dailės kūrinius pritaiko konkrečiai progai, puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką. Užrašo kiekvieno savo kūrinio metriką (vardą, pavardę, klasę). Dalyvauja ugdymo įstaigos parodose,	Atlieka pasirinktą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Užrašo kiekvieno savo kūrinio metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą). Kuria savo ar klasės draugų parodos	Dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodėlėse mokykloje, vietos bendruomenėje. Ranka ar naudodamasis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę,	Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Apipavidalina savo kūrinius ir dalyvauja parodose. Ranka ar naudodamasis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką,	Dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį. Bendradarbiauja kūrybiniuose projektuose ir	Imasi iniciatyvos ir organizuoja dailės renginius, geba komunikuoti ir bendradarbiauti grupėje. Naudojami įvairiais informacijos šaltiniais, jais remdamasis įvairiai pristato savo ir kitų

Pasiekimai	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
	renginiuose. Mokosi fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.3).	kvietimą, plakatą, derina pieštus ar skaitmeninius vaizdus (A4.3).	sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Apipavidalina klasės, mokyklos projektus ir renginius, paskelbia informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.3).	informacinius tekstus. Bendradarbiauja ir prisideda prie meninių akcijų organizavimo (A4.3).	prisideda prie parodų ir meninių akcijų organizavimo. Naudoja kelis dailės kūrinių apipavidalinimo (pasportavimo, fono ar rėmelių parinkimo) ir eksponavimo būdus (A4.3).	kūrybos rezultatus. Naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį kurdamas vizualinę mokyklos informaciją (A4.3).
Apmąsto ir į(si)vertina įgytą dailės patirtį (A5).	Trumpai nusako savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos ir dailės pažinimo patirtį (A5.3).	Paaikrina savo kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Pristato ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.3).	Apibūdina savo ir kitų kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas, ką pavyko padaryti pačiam ir kitiems. Įsivertina pasiekimus (A5.3).	Į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį, nusako, ką darytų kitaip, kaip pajvairintų savo veiklą, ko dar norėtų išmokti (A5.3).	Parengia ir pristato savo kūrybos aplanką. Analizuoja ir į(si)vertina įgytą patirtį, numato, kokias tradicines ir (ar) šiuolaikines raiškos priemones, būdus rinkosi, kaip laikėsi savo pirminio sumanymo ir dėl kokių priežasčių – dėl galutinio rezultato – to atsisakė (A5.3).	Savarankiškai pasirenka savo kūrybos pristatymo būdą. Parengia kūrybos aplanką (portfolio) su kūrinių nuotraukomis, išsamia metrika, idėjų eskizais, kūrybinių ieškojimų variantais, trumpu kūrybinio proceso aprašymu, kūrybinio rezultato ir įgytos patirties įsivertinimu (A5.3).
2. Dailės supratimas ir vertinimas (B)						

Pasiekimai	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Analizuoja ir supranta dailės kalbą (B1).	Trumpai paaiškina išmoktas dailės sąvokas, vartoja jas apibūdinamas dailės kūrinius (B1.3).	Skiria, trumpai paaiškina ir vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių (B1.3).	Tinkamai vartoja išmoktas sudėtingesnes dailės sąvokas, jas paaiškina, pateikia pavyzdžių (B1.3).	Tikslingai vartoja dailės sąvokų žodyną (stiliaus, žanro terminus) ir pateikia pavyzdžių iš dailės istorijos ir savo bendraamžių kūrybos (B1.3).	Apibūdinamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių iš savo ir kitų kūrybos (B1.3).	Analizuodamas ir vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualiųjų menų raiškos priemones, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia savų pavyzdžių (B1.3).
Savitai aiškina ir komentuoja savo ir kitų sukurtus dailės kūrinius (B2).	Apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį, nuotaiką, išsako savo nuomonę, ką autoriai norėjo pavaizduoti (B2.3).	Apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinius, linijas, erdvines formas ir atlikimo technikų įvairovę. Samprotauja, kodėl menininkas pasirinko tokias raiškos priemones (B2.3).	Apibūdina ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietišku kultūrų kūrinių spalvų, linijų ir erdvinių formų įvairovę ir ypatumus, išsako, kas jį sudomino (B2.3).	Lygina, klasifikuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių ir šiuolaikinės architektūros, dailės meninius bruožus, pažįsta pasaulinės dailės kanoną, savitai apibūdina sudominusį kūrinių (B2.3).	Lygina, skiria, grupuoja klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinius, paaiškina jų skirtumus ir panašumus, apibūdina Lietuvos meno bruožus ir išskirtinumą (B2.3).	Nusako skiriamuosius bruožus, meno simbolius, menines ypatybes, leidžiančias dailės, architektūros ar dizaino kūrinių priskirti tam tikrai epochai, meno kryptims (B2.3).

Pasiekimai	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Vertina savo ir kitų kūrybą (B3).	Atidžiai stebi dailės kūrinius ir pasako, kodėl patiko kūrinys, kuo jis įdomus ir vertingas (B3.3).	Įsiziūri ir pasakoja apie dailės kūrinių keliamus jausmus, emocijas, kreipia dėmesį į darnius žmogaus ir gamtos ryšius (B3.3).	Dailės kūriniuose pastebi ir apibūdina gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų estetines savybes, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, nusako ekologines temas ir jų vaizdavimo būdus (B3.3).	Stebi ir pagal aptartus kriterijus vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.3).	Stebi ir vertina dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, apibūdina būdingus vizualius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.3).	Vertina ir išsamiai apibūdina būdingus sudominusių kūrinių bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus. Pateikia pavyzdžių, kaip panašią idėją ar aktualias laikmečio problemas dailininkai perteikia skirtingose epochose ir meno kryptyse (B3.3).
3. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)						
Stebi ir analizuoja dailės reiškinius (C1).	Nusako, kokie architektūros ir dailės kūriniai yra artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.) (C1.3).	Pasakoja, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete, kokia informacija apie juos pateikiama (C1.3).	Paaiškina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kaip ir kokia informacija apie juos pateikiama, nusako autorių teisių svarbą (C1.3).	Analizuoja muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, paaiškina, kaip jos sudaromos, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia, apibūdina autorių teisių svarbą (C1.3).	Analizuoja ir paaiškina klasikinės ir šiuolaikinės dailės parodų eksponavimo ypatumus, autorių teisių reikalavimus, vaizdų paveikumą. Apibūdina, kaip meno pažinimas gali turėti įtakos	Komentuoja ir vertina tradicinės dailės ir šiuolaikinių menų eksponavimo ypatumus, paiso autorių teisių reikalavimų. Apibūdina kūrinio eksponavimo sąsajas su kūrinio stilistika,

Pasiekimai	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
					asmenybės formavimuisi (C1.3).	tinkama erdve, apšvietimu, patalpos sutvarkymu (C1.3).
(At)pažįsta ir aptaria dailės kontekstus (C2).	Pastebi, tyrinėja viešojoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales, elementus (C2.3).	Lygindamas Lietuvos ir kitų šalių profesionaliosios dailės, liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius, nusako Lietuvos meno unikalumą (C2.3).	Tyrinėja ir apibūdina artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius. Apibūdina Lietuvos gamtos unikalumą, liaudies meno autentiškumą, etnokultūrinių tradicijų išskirtinumą (C2.3).	Analizuoja ir išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą ir kt. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos mažosios architektūros, dizaino, švenčių apipavidalinimo ypatumus (C2.3).	Apibūdina, kaip dailė funkcionuoja įvairiose visuomeninėse ir kultūrinėse situacijose, kaip sąveikauja su kitais menais, kokias skirtingas funkcijas ji atlieka. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos dailės ir jos funkcionavimo regionuose ir plačiajame pasaulyje bruožus (C2.3).	Paaiškina ir pateikia pavyzdžių, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Emocinės sveikatos, darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais analizuoja miestų erdves, interjerus, eksterjerus, meno kūrinius (C2.3).
Susieja dailės pažinimą su asmenine raiška ir meninėmis vertybėmis (C3).	At(si)renka sau įdomius ir patrauklius dailės kūrinius (C3.3).	At(si)renka sau svarbius ir vertingus meno kūrinius, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų, patirties (C3.3).	At(si)renka sau vertingą informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį žmogaus gyvenime. Pateikia pavyzdžių iš asmeninės patirties, kaip dailė padeda save pažinti,	Paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetiškes, etines, dorines nuostatas. Dailės pažinimą	Kelia prasmės klausimus, ieško atsakymų, kodėl meno kūrinys yra taip arba kitaip nei gyvenime. Aptaria dailės patirties reikšmę visapusei asmenybės	Remiasi įtikinamais pavyzdžiais, demonstruodamas, kokiose profesijose ir verslo srityse praverčia kūrybos gebėjimai, kokios ir kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities

Pasiekimai	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
			išreikšti ir socialiai įtvirtinti (C3.3).	lygina su gyvenimiška patirtimi, savo asmeniniais potyriais (C3.3).	saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su asmenine patirtimi (C3.3).	profesinei karjerai (C3.3).

V SKYRIUS MOKYMO(SI) TURINYS

23. Mokymo(si) turinys. 1–2 klasės.

23.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

23.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Išbandydami naujas technikas mokosi spontaniškai pasinaudoti atsitiktinumų galimybėmis, įgyvendina savo kūrybinį sumanymą, idėją. Piešia įvairių storių plunksnomis ir rašikliais. Spauduoja įvairiais spaudais. Kuria monotipijas. Mokosi saugiai tapyti guašu ir akvarele, maišyti dažų spalvas ir išgauti naujų spalvų. Mokosi užrašyti savo kūrinio metriką: vardą, pavardę, klasę, pristatyti savo kūrinius klasės draugams, dalyvauti ugdymo įstaigos parodėlėse.

23.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Erdvines formas konstruoja iš balto ir spalvoto popieriaus, kartono ir gamtos medžiagų. Indelius, skulptūreles lipdo iš molio ir plastilino. Lanksto paprastas origamio formas.

23.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Linijos (plona, vingiuota, švelni, aštri, trūkinėjanti), spalvos (gryna, šilta, šalta, balta, juoda, pilka, linksma, liūdna), dėmės ir formos (didelė, maža, taisyklinga, netaisyklinga, plokščia, erdvinė). Tyrinėja ir apibūdina skirtingas linijų, spalvų ir dėmių sukuriamas nuotaikas, ritmą. Kuria savitas kompozicijas horizontaliame ir vertikaliame lape. Tapo grynomis spalvomis ir išgauna įvairių atspalvių. Skiria šiltas ir šaltas spalvas. Analizuoja fono reikšmę ir nusako pagrindinių ir antraeilių figūrų įtaką piešiniui. Per patrauklią kūrybinę veiklą įtvirtinamos dailės sąvokos: simetrija, ritmas, dailės kūrinys, dailininkas, paroda, paveikslas, muziejus ir kt.

23.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Kuria savitas pieštas, tapytas ir erdvines raides, ornamentines ir figūrines kompozicijas.

23.1.5. Dailės rūšys. Mokosi atpažinti tapybos, grafikos, skulptūros, keramikos, tekstilės kūrinius ir palyginti skirtumus.

23.1.6. Dailės žanrai. Portretas: savitai vaizduoja žmogų. Kuria savo, draugų, šeimos narių portretus ir apibūdina jų nuotaiką.

23.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Nagrinėjant meno kūrinius atpažįstama simetrija ir jos įtaka meno vaizde, gamtoje ir žmogaus aplinkoje. Gyvosios gamtos (augalų, gyvūnų, žmogaus) savitas piešimas, tapymas, lipdymas.

23.1.8. Vizualiųjų išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Nagrinėja linijas (judesio ir ramybės būvius), spalvų keliamas nuotaikas, spalvų ir garso sąsajas, sąveikas. Stebi ir analizuoja linijų, spalvų ir formų įvairovę gamtoje, mokosi apibūdinti jų ypatumus. Piešia svajones, fantazijas.

23.2. Sociokultūrinė aplinka.

23.2.1. Kultūrinis paveldas. Mokomasi apie svarbius kultūros paveldo objektus (seniausius radinius, architektūros paminklus, artefaktus). Aptariami senovinių pastatų vidaus ir išorės ypatumai, senų daiktų patogumas, iš kokių medžiagų jie sukurti. Palyginami seni ir nauji daiktai, namai, aptariamas jų grožis. Susipažįsta su dailės kūriniais artimiausioje aplinkoje (mokykloje, namuose, knygose, muziejuose, parodose, televizijoje, gatvėse).

23.2.2. Dailės istorija. Mokosi apibūdinti, palyginti senovės ir dabarties kūrinių skirtumus.

23.2.3. Etninė kultūra. Susipažįsta su autentiškais muziejiniiais tautodailės ir liaudies meistrų kūriniais (skulptūros, tekstilės, keramikos ir kt.).

23.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Mokosi atpažinti kalendorinių švenčių simbolius, apibūdina spalvas ir ženklus, jausmus ir emocijas, kurias kelia pasiruošimas šventėms.

23.2.5. Valstybingumo simboliai. Atpažįsta valstybės simbolius ir mokosi apibūdinti jų vizualiuosius ypatumus, samprotauja apie valstybingumo simbolių reikšmę bendruomenei.

23.3. Tarpdalykinės temos.

23.3.1. Meninės idėjos. Aptaria kūrybinių idėjų įgyvendinimo būdų įvairovę.

23.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Aptaria gėrio ir blogio, šviesaus ir tamsaus, linksmo ir liūdno pradų apraiškas gyvenime ir pasakose, legendose, teigiamus ir neigiamus herojų charakterius dailės kūrinuose. M. K. Čiurlionis, S. Eidrigėvičius, B. Žilytė, A. Steponavičius, M. Šagalas ir simbolinės metaforinės jų kūrinių prasmės.

23.3.3. Kultūrų įvairovė. Susipažįstama su skirtingų kultūrų įvairove.

23.3.4. Projektai. Integruota veikla. Mokosi tikslingai ir saugiai ieškoti informacijos apie dailę, dailininkus ir jų kūrinius internetinėse svetainėse, enciklopedijose, žinynuose, tinkamai fotografuoti savo kūrinius, pristatyti savo kūrybą vizualiai ir žodžiu.

24. Mokymo(si) turinys. 3–4 klasės.

24.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

24.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Atlieka grafinius eksperimentus įvairiomis technikomis. Kuria kartono atspaudus. Aiškinasi tapybos guašu ir akvarele galimybes ir skirtumus. Eksperimentuoja su mišriomis technikomis, atskleidžia jų galimybes ir mokosi įvairių popieriaus plastikos būdų. Eksperimentuoja ne tik su dažų spalvomis, bet ir su šviesos spindulio spalvomis. Apibūdina panašumus ir skirtumus. Skatinami visada užrašyti savo kūrinio metriką: vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, pristatyti savo kūrinius klasės draugams, dalyvauti ugdymo įstaigos parodėlėse.

24.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Kurdamas erdvinės formas saugiai derina įvairias medžiagas. Kuria žemo ir aukšto reljefo darbus (įspaustus, įrėžtus, įgaubtus, išgaubtus) iš antrinių žaliavų, gamtos medžiagos, lipdo iš molio ar plastilino. Mokosi papjė mašė technikos.

24.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Aptariamos formos (mažos, didelės), pagrindinės ir antrinės spalvos, išgaunami jų sunkiai įvardijamų spalvų atspalviai (pavyzdžiui, rudai mėlyna, rudai raudona, rudai žalia ir pan.). Spalvų ratas (mažasis, iš šešių spalvų). Naudoja lokalias spalvas, tyrinėja ir apibūdina (klasifikuoja) koloristinius sprendimus. Analizuoja linijų ir dėmių įtaką nuotaiką ritmui ir nuotaikai. Per patrauklią kūrybinę veiklą įtvirtinamos dailės sąvokos: grafika, skulptūra, keramika, tekstilė, peizažas, portretas, autoportretas, reljefas, fonas ir kt.

24.1.4. Vaizdavimo būdai ir galybės. Mokosi derinti tekstą ir vaizdą, kuria savitus atvirukus, iliustracijas, plakatus. Vaizduoja daiktus, primenančius geometrinių figūrų formas.

24.1.5. Dailės rūšys. Skiria tapybos, grafikos, skulptūros, keramikos, tekstilės, dizaino kūrinius ir apibūdina jų ypatumus. Palygina tradicinės ir šiuolaikinės dailės ypatumus.

24.1.6. Dailės žanrai. Analizuoja gyvos ir negyvos gamtos spalvas, formas. Įvairiomis technikomis kuria peizažus ir naturmortus.

24.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Mokosi pavaizduoti pirmo ir antro plano objektus. Toli – arti: įvairia technika kuriami gamtos ir miestų vaizdai. Tyrinėja ir apibūdina vienas kitą užstojančius vaizdus, mažas ir dideles formas, daiktus, primenančius geometrines figūras ir formas. Stebimi šiuolaikinio dizaino daiktai, reklama, mažoji architektūra ir kt., aptariami jų vizualieji bruožai.

24.1.8. Vizualiųjų išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Susipažįsta su spalvų simbolika ir ženklais. Kuria fantazijas, svajones, rentgenogramas.

24.2. Sociokultūrinė aplinka.

24.2.1. Kultūrinis paveldas. Per praktinę kūrybinę raišką, veiklą susipažįsta su istorinių, kultūrinių ir etnografinių paminklų, paveldo objektų, dailės kūrinių artimiausiuose muziejuose vertingumu ir jų išsaugojimo svarba.

24.2.2. Dailės istorija. Stebi ir palygina senovės ir dabarties kūrinių skirtumus, panašumus.

23.2.3. Etninė kultūra. Nusako tautodailės kūrinių (audinių, tautinio kostiumo, juostų, verbų) raštų, spalvų simboliką ir ypatumus. Per patrauklią kūrybinę veiklą susipažįsta su lietuvių mitologija, mitinėmis būtybėmis.

24.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Suvokia kalendorinių švenčių šventimo prasmę, išskiria svarbiausius švenčių puošimo elementus, simbolius ir jų įprasminimą meno kūriniuose.

24.2.5. Valstybingumo simboliai. Skiria valstybės simbolius, apibūdina emocijas ir jausmus, kuriuos sukelia valstybės simboliai ir jų vaizdavimas mene.

24.3. Tarpdalykinės temos.

24.3.1. Meninės idėjos. Perteikia savo kūrybinę idėją, pasirinktą temą įvairių menų raiškos priemonėmis.

24.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Įvardija savo idealus, vertybes; palygina skirtingų vertybių susidūrimus gyvenime ir jų vaizdavimo būdus M. K. Čiurlionio, B. Didžiokienės, P.

Kalpoko, P. Klee, K. Mone, A. Gudaičio, A. Matiso ir kt. dailininkų kūryboje.

24.3.3. Kultūrų įvairovė. Susipažįstama su įvairių pasaulio tautų kostiumais, aprangos ir gyvenamosios tradicijomis.

24.3.4. Projektai. Integruota veikla. Kuriamos autorinės knygos apie savo ar sudominusio dailininko kūrybą: piešia, tapo, aplikuoja, jungia tikrovės ir skaitmeninius vaizdus, derina tekstą ir vaizdą. Mokosi suklijuoti, susegti, surišti ar susiūti paruoštą knygą. Pasiruošia knygos pristatymui. Projektas „Rašau ir piešiu“. Dailiai parašo duoto ar sukurto kūrinio tekstą ir jį iliustruoja norima (pasirinkta) dailės raiška. Pasirenka, nupiešia įdomiausią knygos vietą, sceną, nuotykį ir (ar) sukuria nuotykių paveikslėlių seriją. Pristato savo paties sukurtas ir iliustruotas knygas (integracija su gimtąja kalba). Lankytinų Lietuvos vietų, muziejų, parkų pristatymų kūrimas lankstinukuose: nupieštų, skaitmeninių vaizdų, fono ir teksto kūrybinis derinimas (integracija su pasaulio pažinimu). Kuriami kostiumai, gaminamos kaukės ir dekoracijos, ruošiamos spektaklių programėlės ir afišos (integracija su teatru). Trumpų animacinių filmukų iš mažų paveikslėlių kūrimas. Pateikčių skaidrėse kūrimas: atrenka nuotraukas ar dailės kūrinius, kūrybiškai, savitai komponuoja vaizdus ir tekstą, parenka foną.

25. Mokymo(si) turinys. 5–6 klasės.

25.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

25.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Mokosi sudėtingesnių dailės technikų (koliažo, gratažo) ir įvairių jų jungimo būdų viename kūrinyje. Kuria monotipijas, frotazus. Skatinami visada užrašyti savo kūrinio metriką: vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką.

25.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Mokosi sudėtingesnių dailės technikų (lipdymo, liejimo, skaptavimo) ir įvairių jų jungimo būdų viename kūrinyje.

25.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Simetriška ir nesimetriška kompozicija. Visuma ir detalė. Dydžių ir spalvų santykiai. Koloritas – šviesus, tamsus, vienspalvis, įvairiaspalvis ir kt. Taškų tapyba.

25.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Piešia fraktalus. Kuria scenovaizdžio maketus, savo ir svajonių kambario interjero projektus, interjero akcentus, asmeninių daiktų projektus, modelius.

25.1.5. Dailės rūšys. Vaizduojamoji ir taikomoji dekoratyvinė dailė. Teatro dailė. Knygų iliustracija. Kaligrafija.

25.1.6. Dailės žanrai. Peizažas: gamtos ir oro būsenų vaizdavimas. Lietuvos peizažas įžymių lietuvių dailininkų kūriniuose. Buitinis žanras. Animalistinis žanras.

25.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Tyrinėjamos spalvos ir šviesos naktį, saulėtą dieną, vakare, įvairiais metų laikais. Aptariami Lietuvos tapytojų sukurti peizažai.

25.1.8. Vizualiųjų išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Susipažįsta su tikrovišku ir sąlygišku vaizdavimu profesionaliosios dailės ir tautodailės kūriniuose.

25.2. Sociokultūrinė aplinka.

25.2.1. Kultūrinis paveldas. Architektūros paminklai Lietuvoje ir Europoje. Pastatų paskirtis. Aptariama vertė ir išsaugojimo svarba. Susipažįstama su dailės kūrinių artimiausiuose muziejuose ir dailės parodose.

25.2.2. Dailės istorija. Lietuvos ir Europos šalių žymiausi senovės ir dabarties dailės ir architektūros kūriniai. Didžioji ir mažoji architektūra. Susipažįstama su Vakarų civilizacijos menu: miestų formavimosi pradžia, planais, heraldika, žmonių apranga, drabužių stiliumi.

25.2.3. Etninė kultūra. Interpretuoja ir per patrauklią kūrybinę veiklą pažįsta senovės baltų ženklus ir simbolius, kultūros artefaktus; skirtingų Lietuvos regionų ir pasaulio tautų kostiumus, aprangos ir gyvenamosios tradicijas. Susipažįsta su lietuvių liaudies grafika, tapyba, skulptūra, mažąja architektūra (koplytėlė, koplytstulpis), krikštais ir su šiuolaikinės tautodailės kūrinių, kuriuose išreiškiama meilė ir pagarba gamtai.

25.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Apibūdina skirtingų švenčių dekoravimo tradicijas.

25.2.5. Valstybingumo simboliai. Lygina savo ir kaimyninių valstybių simbolius (herbus, vėliavas), atranda skirtumų ir panašumų.

25.3. Tarpdalykinės temos.

25.3.1. Meninės idėjos. Ieško dailės idėjų sąsajų su muzika, šokiu, teatru, literatūra, psichologija, filosofija, mokslu.

25.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Svarbių savo šalies įvykių, žmonių, idėjų įprasminimas

dailės kūriniuose. Šventųjų vaizdavimo būdai, atributai. S. Riauba, L. Šepka, P. Gerlikienė, V. Van Gogas ir jų kūriniai. Lietuvos dailininkai (peizažų tapytojai): J. Vienožinskis, A. Žmuidzinavičius, P. Kalpokas, M. Cvirkienė ir jų kūriniai.

25.3.3. Kultūrų įvairovė. Per patrauklią kūrybinę veiklą, meninės išraiškos bruožų ir vaizdavimo būdų pažinimą susipažįstama su ikikrikščioniškos Lietuvos ir neeuropietišku kultūrų daile: Azijos, maorių ir Australijos aborigenų tapyba. Ikkolumbinės Amerikos indėnų (majų, inkų, actekų) piramidės, kalendoriai, freskos, keramika, tekstilė, ornamentai, knygų iliustracijos. Senosios Afrikos kaukės, skulptūros, tekstilė, keramika, namų apyvokos reikmenys.

25.3.4. Projektai. Integruota veikla. Gamta – meno kūrinių įkvėpimo šaltinis. Savo sukurtų vaizdų fotografavimas, redagavimas siekiant suteikti numatytą nuotaiką. Skaitmeninio vaizdo kūrimas naudojant montažo, aplikacijos principus, naudojant savo ir kitų dailininkų kūrinius, paverčiant vaizdą miniatiūra, atviruku, plakatu. Animuojami savos kūrybos vaizdai. Kuriamas animacinis filmukas.

26. Mokymo(si) turinys. 7–8 klasės.

26.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

26.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Tapo natūraliais (žemės, augalinės kilmės) ir sintetiniais (cheminės prigimties, liuminescenciniais ir kt.) dažais. Tyrinėja spalvų ir atspalvių skirtumus. Eksperimentuoja pasirinkdami dailės techniką ir kūrybos priemones.

26.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Konstruoja pilnavidures, tuščiavidures erdvines formas, senovinių ir ateities miestų, statinių maketus – fantazijas.

26.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Spalvos ir atspalviai. Spalvų ratas (didysis, sudėtingas, daug spalvų ir atspalvių). Spalvinė ir linijinė perspektyva. Kompozicija: statiška ir dinamiška, vertikaloji, horizontalioji, piramidinė, centriškoji, spiralinė, įstrižoji.

26.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Interpretuoja praeities ir dabarties dailės kūrinius. Hieroglifai. Romėnų šriftas. Gotiškasis šriftas. Analizuoja ir gretina skaitmeninius šriftus.

26.1.5. Dailės rūšys. Monumentalioji dailė: freska, mozaika, vitražas. Grafiti. Šriftas. Spausdintinė knyga. Dizainas (daiktų dizainas, interjeras). Keramika.

26.1.6. Dailės žanrai. Nauji žanrai. Istorinis žanras. Sakralinė dailė.

26.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Vaivorykštės spalvos. Šviesa ir šešėliai. Urvų tapyba. Mokslas, tyrinėjimai ir dailė. Sfumato. Kamera obskura. Linijinė perspektyva (žvilgsnis iš paukščio skrydžio, varlės perspektyva). Apimtinių trimačių formų vaizdavimas plokštumoje.

26.1.8. Vizualiųjų išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Stilizacija. Žmogaus vaizdavimo kanonai įvairiuose istoriniuose laikotarpiuose ir kultūrose.

26.2. Sociokultūrinė aplinka.

26.2.1. Kultūrinis paveldas. Kraštovaizdžio architektūra ir žmogaus įtaka jo kaitai. Rūmų kompleksai ir parkai. Lietuvos gotika (architektūra ir dailė), sąsajos su moderniuoju menu, sąlygišku vaizdavimu. Dailės kūrinių eksponavimo muziejuose ir dailės parodose ypatumai, informacija apie autorių kūrinius, pateikiama etiketėse ir anotacijose.

26.2.2. Dailės istorija. Per patrauklią kūrybinę veiklą, meninės išraiškos bruožų, vaizdavimo būdų pažinimą ir interpretavimą siekiama glaudesnio ryšio su istorija: Priešistorės dailė (šviesa ir šešėliai, natūralūs dažai). Senovės Mesopotamijos, Egipto, ikikolumbinės Amerikos menas (piramidės, hieroglifai, žmogaus vaizdavimo kanonai, kostiumas). Antika (klasikinių proporcijų formavimasis architektūroje ir skulptūroje, romėnų mozaikos, šriftas, grafiti). Meninių stilių formavimosi pradžia (romaninė ir gotikinė architektūra, vitražas, inicialai, figūros ir veido vaizdavimas). Lietuvos gotika (architektūra ir dailė). Renesanso menas (linijinė perspektyva, apimtinių trimačių formų vaizdavimas plokštumoje, portreto gimimas ir kt.). Barokas (rūmų kompleksai ir parkai, nauji žanrai, taikomoji dekoratyvinė dailė, kostiumas, perukai ir kt.). Renesansas ir barokas Lietuvoje.

26.2.3. Etninė kultūra. Analizuoja įvairiuose žemynuose ir kultūrose ranka rašyto ir piešto šrifto (kaligrafijos), įvairių kultų skulptūros skirtumus, ornamento meninius ypatumus. Samprotauja, kokius žmogaus gebėjimus ir savybes atskleidžia ranka rašytas tekstas.

26.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Apibūdina skirtingų šalių ir įvairių švenčių dekoravimo

tradicijas.

26.2.5. Valstybingumo simboliai. Analizuoja ir nusako heraldikos ženklų kilmę, raidą.

26.3. Tarpdalykinės temos.

26.3.1. Meninės idėjos. Eksperimentuoja su įvairiomis priemonėmis pagal įvairių stilių vaizdavimo būdus.

26.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Įvairių epochų grožio idealai ir jų atspindžiai mene. Šventenybės vaizdavimo būdai. Sacrum ir profanum apraiškos šiuolaikiniame mene ir gyvenime. Leonardas da Vinčis, Mikelandželas, El Grekas, P. Breigelis, M. K. Čiurlionis, S. Ušinskas, V. Kairiūkštis, V. Eidukevičius, K. Morkūnas, A. Stoškus, N. Vilutytė ir jų kūriniai.

26.3.3. Kultūrų įvairovė. Lyginami ir vertinami didžiųjų pasaulio religijų atspindžiai dailėje ir architektūroje.

26.3.4. Projektai. Integruota veikla. Garsai ir spalvos. Kuriamas filmukas savo fotografijų (gamtos, aplinkos vaizdų) pagrindu. Savo sukurtų vaizdų fotografavimas ir redagavimas pagal pasirinktą meninį stilių. Kuriamas filmukas apie savo kūrybą, nuoseklus ir išsamus kūrybinio stiliaus ar dailininko pristatymas (filmavimas, redagavimas, subtitrų uždėjimas, garsinimas, pradžios ir pabaigos titrai). Susipažįstama su gatvės, žemės menu, grafiti istorija. Bendradarbiaujant su vietos bendruomenėmis kuriami darbai viešose erdvėse (dekoruojamos sienos apleistose pramoninėse, gyvenamosiose patalpose ir kt.).

27. Mokymo(si) turinys. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.

27.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

27.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Pasirenka, taiko tradicines ir mišriasias dailės technikas, siekia sukurti sau artimą autorinę techniką. Kuria darbų ciklus, įvairaus stiliaus ir žanro vizualius pasakojimus, ieško sąsajų su kitais menais.

27.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Konstruoja erdvinius įvairių daiktų, tūrinių objektų, sociokultūrinės aplinkos akcentų, mažosios architektūros, vėtrungių maketus.

27.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Spalvoti šešėliai. Pozityvo, negatyvo, kiaurymės galimybės plokštumoje ir erdvėje. Kadrovimo principų taikymas.

27.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Piešia rentgenogramas – permatomus vaizdus. Kuria abstraktaus, nematomo, mikro- ir makropasaulio vaizdinius. Abstrakčiosios tapybos rūšys: organinė ir geometrinė. Abstrakčioji dailė ir opartas – paroda „Jautrioji akis“ – pirmenybė regėjimo fiziologijai.

27.1.5. Dailės rūšys. Dailė ir dizainas (grafinis dizainas, kostiumo dizainas, interjeras). Tarpdisciplininiai menai. Susipažįstama su šiuolaikinių kūrinių eksponavimo ypatumais, autorių teisių svarba ir reikalavimais.

27.1.6. Dailės žanrai. Istorinis ir mitologinis. Portretas: nauji herojai, amžininkai. Žanrų nykimas. Laikinieji menai ir jų dokumentavimas.

27.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Žmogaus piešimas. Vitruvijaus (kvadratinis) žmogus. Idealių ir autentiškų proporcijų. Tikroviškas (realistinis) vaizdas. Fotografija. Gamtos studijos. Mokslo atradimai ir impresionizmas.

27.1.8. Vizualiųjų išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Regėjimo, atmosferinių gamtos išpūdžių (rūko, smogo, šiaurės pašvaistės, rasos, šalnos ir kt.) perteikimas. Optinės apgaulės. Optinis menas.

27.2. Sociokultūrinė aplinka.

27.2.1. Kultūrinis paveldas. Angliškieji ir prancūziškieji parkai. Inžinierinė pramoninė architektūra (tiltai, stotys, Eifelio bokštas ir kt.). Antikvaras ir senoji dailė.

27.2.2. Dailės istorija. Per patrauklią kūrybinę veiklą, vaizdavimo būdų pažinimą ir interpretavimą susipažįstama su XIX a. – XXI a. daile ir architektūra: Vilniaus meno mokykla. Kūrybingas antikos tradicijų plėtojimas L. Stuokos-Gucevičiaus ir P. Smuglevičiaus kūryboje. Neostiliai: praeities didžiųjų meninių stilių kartojimas. Perėjimas iš istorizmo į moderniąją dailę ir architektūrą. Perėjimas iš modernizmo epochos į postmodernizmą. Šiuolaikinės architektūros ir meno įtaka visuomenei, jos gyvenimo būdai. Pastatų projektavimo ypatumai, pastangos taupyti energiją, naujų konstrukcijų ir medžiagų paieškos.

27.2.3. Etninė kultūra. Susipažįstama su baltiškojo paveldo tradicija šiuolaikiniame mene.

Analizuoja ir įvardija tautodailės ir skirtingų šalių paveldo įtaką šiuolaikiniams dailės reiškiniams.

27.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Analizuoja ir apibūdina šiuolaikinių renginių meninius bruožus.

27.2.5. Valstybingumo simboliai. Analizuoja valstybingumo simbolių panaudojimą šiuolaikinio meno projektuose.

27.3. Tarpdalykinės temos.

27.3.1. Meninės idėjos. Susipažįsta su moderniojo meno kūrybos principais (tradicijų neigimas, originalumo ir naujumo siekis, tikroviško vaizdavimo atsisakymas); su postmodernizmo meno principais (idėjos, sumanymo pirmenybė prieš formą ir medžiagą).

27.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Prisiminimai apie didingą praeitį (romantizmas). Socialinės tikrovės ir idealo konfliktai, jų kova ir vaizdavimo būdai klasikiniame, modernistiniame ir šiuolaikiniame mene (L. Stuoka-Gucevičius, P. Smuglevičius, M. K. Čiurlionis, A. Gudaitis, K. Varnelis, V. Vazarelis, V. Kasiulis, J. Mačiūnas, K. Zimblytė, A. Kašuba ir jų kūriniai). Ieškoma glaudesnio ryšio su asmeniniu gyvenimu: susipažįstama su meninių specialybių, profesijų įvairove ir svarstomos asmeninės karjeros galimybės meno pasaulyje bei meninės patirties, kūrybiškumo svarba renkantis bet kurią kitą profesiją.

27.3.3. Kultūrų įvairovė. Aptariama dailės funkcijų įvairovė, analizuojamos sąsajos su kitais menais. Šiuolaikinis pasaulio menas. Įvairių krypčių ir judėjimų meniniai bruožai.

27.3.4. Projektai. Integruota veikla. Kuriamas filmukas apie savo kūrybą (išradingas ir kūrybingas montažas, įvairių šriftų parinkimas, įterpti palyginamieji blokai su savo draugų ar kitų dailininkų kūriniais, savitas medžiagos išdėstymo ritmas). Skaitmeninio kūrybinių pasiekimų aplanko kūrimas siekiant atskleisti save ir kūrybą (įterpti savo draugų, artimųjų interviu, ieškoti autentiško grafinio dizaino).

28. Mokymo(si) turinys. III gimnazijos klasė.

28.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

28.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Idėjų ir vaizdavimo objektų pasirinkimas, perteikimas tradicinių (grafitinis ir spalvoti pieštukai, akvareliniai ir guašo dažai) ir šiuolaikinių (įvairių rūšių tušai, akrilas, sintetinė tempera) dailės technikų pagalba.

28.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Erdvinės kūrybos medžiagų (kartonas, putplastis, medžio, metalo fragmentai, rasti neberekalingi daiktai ir medžiagos, pramoniniu būdu pagaminti daiktai ir jų dalys), technikų (koliažai, asambliažai) pažinimas ir jų kūrybingas taikymas.

28.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Tautodailės, tradicinės ir šiuolaikinės dailės meninės išraiškos elementų pažinimas, kompozicinių dėsningumų bei struktūrų kūrybingas taikymas.

28.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Įvairios stilistikos (sąlyginės, dekoratyvios; realistinės, modernios ir kt.) ir vaizdavimo būdų pasirinkimas ir savitas interpretavimas.

28.1.5. Dailės rūšys. Sau tinkamos dailės rūšies pasirinkimas, pirmenybę suteikiant spalvinei ir (ar) grafinei, ir (ar) erdvinei (skulptūros, dizaino objekto, instaliacijos ir kt.) raiškai. Tradicinės dailės ir šiuolaikinių kūrinių eksponavimo ypatumų taikymas, autorių teisių reikalavimų paisymas.

28.1.6. Dailės žanrai. Tradicinių dailės žanrų palyginimas įvairiose epochose, dailės kryptyse ir žanrų nykimo reiškinių pažinimas šiuolaikiniame mene.

28.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Aplinkos (gamtos ir žmogaus sukurtos) stebėjimas, fiksavimas ir kūrybinis interpretavimas tradicinės ir šiuolaikinės dailės priemonėmis.

28.1.8. Vizualiųjų išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Vaizdavimo objektų, temų ir idėjų pasirinkimas ir perteikimas šiuolaikinėmis dailės priemonėmis.

28.2. Sociokultūrinė aplinka.

28.2.1. Kultūrinis paveldas. Muziejų (šalies, regiono, artimiausios aplinkos; virtualių užsienio, Lietuvos) ekspozicijų lankymas. Tradicinės ir šiuolaikinės dailės ekspozicijų, meninių akcijų socialinės kultūrinės reikšmės įvertinimas.

28.2.2. Dailės istorija. Tradicinės dailės (profesionaliosios ir tautodailės) reiškinių tarpusavio įtakų, ištakų ir meninės sąveikos pažinimas.

28.2.3. Etninė kultūra. Tautodailės ir skirtingų šalių paveldo įtaka šiuolaikinei dailei.

28.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Analizuoja, apibūdina ir vertina šiuolaikinių renginių

vizualiuosius bruožus.

28.2.5. Valstybingumo simboliai. Pažįsta, taiko valstybingumo simbolių panaudojimą šiuolaikinio meno projektuose.

28.3. Tarpdalykinės temos.

28.3.1. Meninės idėjos. Architektūros ir dizaino idėjų estetinis įprasminimas artimiausioje aplinkoje.

28.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Dailės kūrėjų ir jų gyvenamojo laikotarpio kultūrinių kontekstų tyrinėjimas ir vertinimas. Įgytų žinių ir gebėjimų svarba sėkmingos karjeros, gyvenimo būdo pasirinkimui.

28.3.3. Kultūrų įvairovė. Įvairių istorinių epochų, skirtingų pasaulio kultūrų ir kūrybinių stilių palyginimas įvairiais pjūviais (geografiniu, etniniu, istoriniu, socialiniu, vertybiniu). Susipažinimas su Lietuvos ir Europos Sąjungos kultūrų įvairove.

28.3.4. Projektai. Integruota veikla. Bendrų temų ieškojimas kitų dalykų ugdymo turinyje. Mokyklinių meno renginių organizavimas ir jų viešinimas skaitmeninės vizualinės informacijos priemonėmis. Bendradarbiavimas mažesnėse ir didesnėse kūrybinėse grupėse.

29. Mokymo(si) turinys. IV gimnazijos klasė.

29.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

29.1.1. Dailės technikos: raiška plokštumoje. Idėjų ir vaizdavimo objektų pasirinkimas, perteikimas tradicinėmis ir šiuolaikinėmis dailės technikomis, siekiant sukurti autentišką mišrią techniką.

29.1.2. Dailės technikos: erdvinė raiška. Erdvinės kūrybos medžiagų ir technikų savitas kūrybingas taikymas.

29.1.3. Meninės išraiškos bruožai. Tradicinės ir šiuolaikinės dailės meninės išraiškos elementų pažinimas, kompozicinių dėsningumų bei struktūrų kūrybingas taikymas.

29.1.4. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Įvairios stilistikos, vaizdavimo būdų pasirinkimas ir savitas interpretavimas.

29.1.5. Dailės rūšys. Sau tinkamos dailės rūšies pasirinkimas, pirmenybę suteikiant spalvinei ir (ar) grafinei, ir (ar) erdvinei raiškai. Tradicinės dailės ir šiuolaikinių kūrinių eksponavimo ypatumų taikymas, autorių teisių reikalavimų paisymas.

29.1.6. Dailės žanrai. Žanrų nykimo reiškinių pažinimas šiuolaikiniame mene. Pasirinkto kūrybos būdo savitas naudojimas kūryboje.

29.1.7. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Aplinkos fiksavimas ir kūrybinis interpretavimas tradicinės ir šiuolaikinės dailės raiškos priemonėmis.

29.1.8. Vizualiųjų išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Vaizdavimo objektų, temų ir idėjų pasirinkimas ir perteikimas šiuolaikinių vizualiųjų menų priemonėmis.

29.2. Sociokultūrinė aplinka.

29.2.1. Kultūrinis paveldas. Susipažįstama su ES paveldo politikos svarbiausiais aspektais, Europos paveldo pažinimu (naudojantis sąveikiais žemėlapiais), Europos ir Lietuvos kultūros paveldo apsauga, kultūrų įvairovės puoselėjimu, ES iniciatyvomis ir projektais („Europos kultūros paveldo metai“, „Kūrybiška Europa“, „Europos kultūros sostinės“ ir kt.) ir jų įgyvendinimu nacionaliniame lygmenyje.

29.2.2. Dailės istorija. Šiuolaikinės dailės reiškinių tarpusavio įtakų, ištakų ir meninės sąveikos pažinimas.

29.2.3. Etninė kultūra. Baltiškojo paveldo tradicijų atspindžiai šiuolaikiniame mene.

29.2.4. Švenčių puošimo tradicijos. Analizuoja, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į šiuolaikinę vizualinę informaciją, kokios raiškos priemonės pasitelkiamos.

29.2.5. Valstybingumo simboliai. Analizuoja, vertina, taiko valstybingumo simbolių panaudojimą šiuolaikinio meno projektuose.

29.3. Tarpdalykinės temos.

29.3.1. Meninės idėjos. Dizaino ir medijų meno idėjų estetinis įprasminimas artimiausioje aplinkoje.

29.3.2. Idealai, vertybės, asmenybės. Šiuolaikinės Lietuvos kultūrinės informacijos

(periodikoje, socialiniuose tinkluose, radijuje, televizijos laidose ir kt.) analizė. Įgytų žinių ir gebėjimų svarba sėkmingos karjeros, gyvenimo būdo pasirinkimui.

29.3.3. Kultūrų įvairovė. Susipažinimas su kultūrinių ir kūrybinių industrijų teikiamomis galimybėmis, ES investicijomis šioje srityje, didžiausiais Lietuvos menininkų pasiekimais nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.

29.3.4. Projektai. Integruota veikla. Mokyklinių meno renginių organizavimas ir jų viešinimas skaitmeninės vizualinės informacijos priemonėmis. Kūrybinių pasiekimų aplanko (portfolio) kūrimas siekiant atskleisti save, vertybes, kūrybą, savo gyvenamąją aplinką.

VI SKYRIUS

MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

30. Vertinimas dailės pamokose – svarbus mokymąsi skatinantis veiksnys. Jis turi padėti mokiniams mokytis, skatinti domėtis dailės raiška ir kūriniais, tobulėti renkantis dailės technikas ir kūrybos būdus, tapti savarankiškam kūrybos procese, atsakingam už mokymo(si) procesą ir rezultatus, ugdyti kūrybiškumą, pasitikėjimą savo jėgomis, gebėjimą įsivertinti savo veiklą ir įvertinti kito kūrybą, suprasti, ko jau išmoko ir ko dar norėtų mokytis. Mokinių pasiekimai nelyginami tarpusavyje. Vertinimo metu surenkama informacija apie tai, kas domina mokinius, kokią dailės mokymo(si) patirtį asmeniškai kiekvienas turi, kokie mokymo(si) stiliai jiems geriausiai tinka, kaip mokytis toliau – planuoti pamokas visai klasei, atsižvelgiant į atskirų mokinių poreikius, individualius gebėjimus. Dailės ugdymo procese taikomi visi vertinimo būdai: diagnostinis, formuojamasis, apibendrinamasis. Mokiniai, prieš atlikdami užduotis, supažindinami su vertinimo kriterijais. Mokslo metų, pamokų ciklo pradžioje ir pabaigoje rekomenduojama skirti diagnostines užduotis. Jos padės išsiaiškinti, ką išmoko mokiniai, kokių gebėjimų įgijo, ko jiems dar reikėtų mokytis.

31. Pagrindiniame ir viduriniame ugdyme, kai mokinių pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5–6, pagrindinis (3) lygis – 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10. Pasiekimų lygių požymiai padės mokytojui įvertinti mokinių pasiekimus ir daromą pažangą. Planuojant pasiekimų vertinimą derėtų atsižvelgti į klasės sudėtį (socialinė, etninė ir religinė, vaikai su specialiaisiais poreikiais), mokinių poreikių ir pomėgių įvairovę, individualius gebėjimus. Vertinami ne įgimti mokinių dailės gebėjimai, o jų žinios, įgūdžiai ir gebėjimai visose dailės pasiekimų srityse, kaip nuosekliai, savarankiškai ir kūrybiškai jie atlieka dailės raiškos, dailės supratimo ir vertinimo, dailės reiškinių ir kontekstų pažinimo užduotis. Dailės veiklą įvairovė didina mokinių motyvaciją, skatina juos siekti aukštesnių pasiekimų įvairiose dailės srityse nepriklausomai nuo jų įgimtų gabumų. Rekomenduojama mokytojui kartu su mokiniais aptarti užduočių vertinimo kriterijus, rengti ir pildyti įsivertinimo aprašus, taip ugdant vertinimo gebėjimus.

32. Pasiekimų lygių požymių aprašai padės mokiniams patiems įsivertinti savo pasiekimus, daromą pažangą, asmeninio tobulėjimo siekius. Mokiniai, remdamiesi pasiekimų aprašais, gali patys įsivertinti savo ir įvertinti kitų pasiekimus. Tinkamai vartodami dailės sąvokas gali apibūdinti tai, ką sugalvojo ir norėjo pavaizduoti, kokias mintis, jausmus norėjo išreikšti savo kūriniu ir kaip tai pavyko, ką galėtų padaryti kitaip, geriau. Įsivertinimas padeda mokiniams geriau suprasti užduočių reikalavimus, skatina atidžiau įsižiūrėti į kuriamą darbą ir pačiam pamatyti, ką dar galima tobulinti, ką vertėtų keisti, ką padarė kitaip, nei buvo reikalaujama užduotyje. Mokinius skatintų mąstyti apie ateities planus, ką jie norėtų daryti ateityje siekdami aukštesnio mokymo(si) lygio. Taip mokiniai gerina dailės suvokimo gebėjimus, mokosi patys suprasti gero meninės užduoties atlikimo požymius. Tokia vertinimo nuostata skatina mokinių mokymo(si) motyvaciją, padeda augti jų savimonei ir savivertei, leidžia patirti dailės raiškos ir pažinimo džiaugsmą.

33. Vertinimas dailės pamokose – nuolatinis informacijos kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas apie mokinio mokymo(si) pažangą ir pasiekimus. Mokinių dailės pasiekimai vertinami kaupiamuoju būdu (kiekviena platesnės apimties programos (ciklo, ilgalaikės užduoties, projekto) tema). Stebimas mokinių darbo procesas, veiklos etapai, vertybinės nuostatos. Pateikiant vertinimo informaciją akcentuojamos ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė kiekvienas mokinytis. Į vertinimo informacijos kaupimą įtraukiami ir mokiniai. Su jais aptariama, kokius balus (pažymius) jie galėtų

sukaupti per sutartą laikotarpį, kaip pristatys savo kūrybinius pasiekimus. Vertinant mokinių atliktas užduotis būtina atskirti mokomųjų ir kūrybinių užduočių vertinimą. Vertinant mokomąsias dailės užduotis (pavyzdžiui, susipažinimas su technikomis, su medžiagomis, kt.) vertinama tik tai, ko mokiniai mokėsi atlikdami konkrečią užduotį, kaip tinkamai valdo dailės reikmenis ir naudoja kūrybos medžiagas. Vertinant kūrybines užduotis svarbu išklausti mokinio nuomonę, kokią vizualinę idėją išsikėlė, kokias mintis ir jausmus savo kūriniu norėjo išreikšti. Vertiname, kaip mokiniai geba naudotis meninės išraiškos priemonėmis, kaip savitai perteikė temą ar idėją, apie ką norėjo papasakoti ir kaip tai pavyko atskleisti vaizdais.

34. Pasiekimų vertinimas pradiniam ugdyme. Pradiniam ugdyme mokinių pasiekimai aprašomi trumpais komentarais ir aprašais. Mokant dailės ugdymo procese taikomas formuojamasis vertinimas, kuris teigiamai veikia mokymo(si) rezultatus. Mokytojas paaiškina mokiniui, ko jis išmoko, ir pasiūlo, ko dar galima būtų pasimokyti. Mokiniai mokosi suprasti, kaip įvertinti save ir kitą.

35. Pasiekimų vertinimas pagrindiniame ugdyme. Pagrindiniame ugdyme dailės mokymo(si) pasiekimai vertinami pažymiais, daugiau dėmesio skiriant formuojamajam ir kaupiamajam vertinimui. Mokiniai nuosekliai mokomi įsivertinti savo dailės raiškos pasiekimus ir dailės pažinimo gebėjimus. Taip skatinama jų saviugda ir mokymo(si) motyvacija, stiprinama savimonė ir savivertė. Apibendrinamasis vertinimas atliekamas konkretaus ugdymo laikotarpio (pusmečių ar trimestrų), pamokų ciklo ar temos pabaigoje. Mokinių pasiekimai apibendrinami vertinant mokinio per nustatytą ugdymo laikotarpį padarytą pažangą, orientuojantis į Programoje aprašytus mokinių pasiekimų lygius.

36. Pasiekimų vertinimas viduriniame ugdyme. Viduriniame ugdyme dailę gali pasirinkti skirtingų gebėjimų mokiniai. Todėl mokslo metų pradžioje tikslinga taikyti diagnostinį vertinimą, kuris skirtas išsiaiškinti mokinių žinių ir gebėjimų lygį, dailės mokymo(si) tikslus. Atsižvelgiant į mokinių kūrybines pastangas individualizuojamas mokymas ir mokymasis, taikomas formuojamasis vertinimas, dailės mokymo(si) pasiekimai vertinami pažymiais. Mokiniai skatinami įvertinti savo ir kitų klasės draugų daromą pažangą, yra įtraukiami į vertinimo informacijos kaupimą. Su mokiniais aptariama, kokius balus (pažymius) jie galėtų sukaupti per konkretų laikotarpį (kai pristatys savo pasiekimus, parengs kūrybos aplanką (porfolio), surengs kūrybinių darbų pristatymus). Mokslo metų pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas.

37. III ir (ar) IV gimnazijos klasėse mokiniai gali pasirinkti rengti brandos darbą.

VII SKYRIUS

MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS

38. Lentelėse kiekvienam klasių koncentru pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

39. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Dailės raiška (A)			
Mokytojui padedant kelia vizualias idėjas (A1.1).	Impulsyviai kelia vizualias idėjas. Nusako, ką pavaizduotų (A1.2).	Impulsyviai kelia vizualias idėjas. Trumpai nusako idėją, kurią norėtų pavaizduoti (A1.3).	Impulsyviai kelia originalias vizualias idėjas, išsamiai papasakoja, ką ir kaip norėtų pavaizduoti (A1.4).
Mokytojui padedant mokosi saugiai naudoti paprastus kūrybos įrankius ir medžiagas (A2.1).	Taiko pasiūlytas dailės technikas, saugiai naudoja paprastus kūrybos įrankius ir medžiagas (A2.2).	Taiko pasiūlytas dailės technikas, saugiai naudoja kūrybos įrankius ir medžiagas. Eksperimentuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.3).	Išradingai ir saugiai taiko dailės technikas. Drąsiai eksperimentuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.4).
Naudoja tas meninės išraiškos priemones, kurios geriau sekasi. Pagal pavyzdį komponuoja horizontaliame ir vertikaliame lape (A3.1).	Intuityviai naudoja pasiūlytas meninės išraiškos priemones. Komponuoja horizontaliame ir vertikaliame lape (A3.2).	Intuityviai pasirenka norimo storio linijas, patikusias spalvas, kurias erdvines formas. Išgauna savitą ritmą ir nuotaiką horizontaliame ir vertikaliame lape (A3.3).	Savarankiškai pasirenka savitus linijų, dėmių, spalvų ir erdvinių formų derinius. Laisvai komponuoja horizontaliame ir vertikaliame lape. Kuria savitą ritmą, įvairių ir norimą nuotaiką (A3.4).
Mokytojui ir klasės draugams padedant savo dailės kūrinius puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką, dalyvauja ugdymo įstaigos parodose. Mokosi užrašyti kūrinio metriką (vardą, klasę), fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.1).	Savo dailės kūrinius puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką, dalyvauja ugdymo įstaigos parodose. Užrašo savo kūrinių metriką (vardą, pavardę, klasę). Mokosi fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.2).	Savo dailės kūrinius pritaiko konkrečiai progai, puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką. Kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę). Dalyvauja ugdymo įstaigos parodose, renginiuose. Mokosi fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.3).	Savo dailės kūrinius pritaiko konkrečiai progai, savarankiškai apipavidalina, užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę), puošia jais klasės erdvę ir kasdienę aplinką, noriai dalyvauja ugdymo įstaigos parodose, šventėse, renginiuose. Fotografuoja kasdienybę ir šventines akimirkas (A4.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Mokosi išsakyti savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos patirtį (A5.1).	Trumpai nusako savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos patirtį (A5.2).	Trumpai nusako savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos ir dailės pažinimo patirtį (A5.3).	Noriai dalijasi savo įspūdžiais apie spontaniškos raiškos ir dailės pažinimo patirtį (A5.4).
2. Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Mokytojui padedant paaiškina vieną dvi dailės sąvokas (B1.1).	Trumpai paaiškina ir vartoja kelias išmoktas dailės sąvokas (B1.2).	Trumpai paaiškina išmoktas dailės sąvokas, vartoja jas apibūdindamas dailės kūrinius (B1.3).	Išsamiai paaiškina išmoktas dailės sąvokas, tinkamai vartoja jas apibūdindamas dailės kūrinius (B1.4).
Naudodamasis pagalba trumpai apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį ir nusako, kas pavaizduota (B2.1).	Trumpai apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį, išsako savo nuomonę, ką autoriai norėjo pavaizduoti (B2.2).	Apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį, nuotaiką, išsako savo nuomonę, ką autoriai norėjo pavaizduoti (B2.3).	Išsamiai apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį ir nuotaiką, išsako originalių pastebėjimų, ką autoriai norėjo pavaizduoti (B2.4).
Mokosi sutelkti dėmesį, stebėti dailės kūrinius ir pasakyti, kodėl jie patiko, kuo įdomūs (B3.1).	Stebi dailės kūrinius ir trumpai nusako, kodėl patiko kūrinys, kuo jis įdomus (B3.2).	Atidžiai stebi dailės kūrinius ir pasako, kodėl patiko kūrinys, kuo jis įdomus ir vertingas (B3.3).	Susidomėjęs stebi dailės kūrinius ir išsamiai paaiškina, kodėl patiko kūrinys, kuo jis įdomus ir vertingas (B3.4).
3. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Mokytojo padedamas nurodo, kokie dailės kūriniai yra ugdymo įstaigoje (C1.1).	Mokytojo padedamas pasakoja, kokie architektūros ir dailės kūriniai yra artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.) (C1.2).	Nusako, kokie architektūros ir dailės kūriniai yra artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.) (C1.3).	Atpažįsta ir įsimena architektūros ir dailės kūrinius, esančius artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.) ir susidomėjęs pasakoja savo įspūdžius (C1.4).
Mokytojui ir klasės draugams padedant nurodo viešojoje erdvėje esančius dailės ir architektūros kūrinius (C2.1).	Pastebi viešojoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales (C2.2).	Pastebi, tyrinėja viešojoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales, elementus (C2.3).	Atpažįsta ir apibūdina viešojoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales, elementus. Pastebi tautodailės ryšį su papročiais, kalendorinėmis šventėmis (C2.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Trumpai nusako, kokie dailės kūriniai sudomino C3.1).	At(si)renka sau įdomius dailės kūrinius (C3.2).	At(si)renka sau įdomius ir patrauklius dailės kūrinius (C3.3).	Domisi daile, savarankiškai at(si)renka sau įdomius ir vertingus dailės kūrinius (C3.4).

40. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Dailės raiška (A)			
Pasirenka mokytojo pasiūlytas temas, idėjas ir dailės reikmenis (A1.1).	Intuityviai kelia vizualias idėjas, renkasi kūrinio temą ir mokytojo pasiūlytus dailės reikmenis (A1.2).	Intuityviai kelia vizualias idėjas. Vartodamas jau žinomas dailės sąvokas nusako kūrinio idėją, temą ir kokius dailės reikmenis jos įgyvendinimui pasirinks (A1.3).	Savarankiškai kelia vizualias idėjas, siūlo kūrinių temas. Vartodamas jau žinomas dailės sąvokas išsamiai paaiškina, kokią idėją ir (ar) kūrinio temą ir kokius dailės reikmenis pasirinks (A1.4).
Padedant mokytojui pasirenka dailės technikas, mokosi saugiai jomis naudotis (A2.1).	Pasirenka mokytojo nurodytas dailės technikas, saugiai naudoja dailės reikmenis (A2.2).	Pasirenka ir taiko jau žinomas dailės technikas, kūrybiškai ir saugiai jomis naudojasi (A2.3).	Savarankiškai pasirenka ir kūrybiškai taiko išmoktas dailės technikas, saugiai jomis naudojasi, drąsiai eksperimentuoja (A2.4).
Naudoja pasiūlytas meninės išraiškos priemones. Mokytojo padedamas ieško vaizduojamų objektų ir (ar) figūrų ir fono dermės (A3.1).	Spontaniškai valdo pasiūlytas meninės išraiškos priemones. Ieško vaizduojamų objektų ir (ar) figūrų ir fono dermės (A3.2).	Pasirenka linijas, spalvas, ir (ar) erdvines formas. Pastebi fono, vaizduojamų objektų ir (ar) figūrų dermę, kūrybiškai perteikia norimą ritmą, emocijas (A3.3).	Savarankiškai pasirenka linijas, spalvas, ir (ar) erdvines formas. Kūrybiškai perteikia fono ir vaizduojamų objektų ir (ar) figūrų dermę, norimą ritmą, emocijas (A3.4).
Pakviestas dalyvauja integruotos meninės veiklos projekte ir parodose. Paragintas užrašo savo kūrinių metriką (vardą, pavardę, klasę ir kt.). Mokytojo padedamas mokosi derinti pieštus, skaitmeninius vaizdus (A4.1).	Pakviestas atlieka pasiūlytą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Savo kūriniams užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę ir kt.). Naudodamasis pagalba kuria parodos kvietimą, plakata, mokosi derinti	Atlieka pasirinktą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą). Kuria savo ar klasės draugų parodos	Atlieka pasirinktą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Pasiūlo originalių kūrybinių sprendimų. Savo kūriniams visada užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
	pieštus ar skaitmeninius vaizdus (A4.2).	kvietimą, plakatą, derina pieštus ar skaitmeninius vaizdus (A4.3).	Savarankiškai kuria savo ar klasės draugų parodos kvietimą, plakatą, derina pieštus ir skaitmeninius vaizdus (A4.4).
Trumpai nusako, ką norėjo sukurti, kaip pavyko (A5.1).	Nusako, ką norėjo sukurti ir kaip pavyko. Mokytojo padedamas į(si)vertina įgytą patirtį (A5.2).	Paaikrina savo kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Pristato ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.3).	Išsamiai apibūdina savo kūrybos rezultata, paaikrina, ką norėjo sukurti ir kaip pavyko. Savarankiškai pristato ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.4).
2. Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Mokytojui padedant vartoja kelias išmoktas dailės sąvokas (B1.1).	Trumpai paaikrina ir vartoja kelias išmoktas dailės sąvokas (B1.2).	Skiria, trumpai paaikrina ir vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių (B1.3).	Skiria, išsamiai paaikrina ir tikslingai vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių (B1.4.).
Mokytojui padedant apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvas, linijas ir erdvines formas, įvardija atlikimo techniką, nusako, kas pavaizduota (B2.1).	Trumpai apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinius, linijas, erdvines formas ir atlikimo technikų ypatumus, išsako savo nuomonę, ką menininkas norėjo pavaizduoti (B2.2).	Apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinius, linijas, erdvines formas ir atlikimo technikų įvairovę. Samprotauja, kodėl menininkas pasirinko tokias raiškos priemones (B2.3)	Išsamiai apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinių, linijų ir erdvinių formų įvairovę, atlikimo techniką ir keliamą nuotaiką. Samprotauja, kodėl menininkas pasirinko tokias raiškos priemones (B2.4).
Naudodamasis pagalba keliais žodžiais nusako, kokius jausmus, emocijas kelia dailės kūriniai (B3.1).	Įsižiūri ir trumpai nusako, kokius jausmus, emocijas kelia dailės kūriniai, pastebi žmogaus ir gamtos ryšius (B3.2).	Įsižiūri ir pasakoja apie dailės kūrinių keliamus jausmus, emocijas, kreipia dėmesį į darnius žmogaus ir gamtos ryšius (B3.4).	Atidžiai stebi dailės kūrinius ir išsamiai pasakoja apie dailės kūrinių keliamus jausmus, emocijas, kreipia dėmesį į darnius žmogaus ir gamtos ryšius (B3.4).
3. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Naudodamasis pagalba nusako, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete (C1.1).	Trumpai paaikrina, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete (C1.2).	Pasakoja, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete, kokia informacija apie juos pateikiama (C1.3).	Detaliai pasakoja, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete, kokia informacija apie juos pateikiama, aptaria dailės šakų

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
			skirtumus (C1.4).
Fragmentiškai nusako Lietuvos ir kitų šalių liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius (C2.1).	Trumpai aptaria Lietuvos ir kitų šalių liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius (C2.2).	Lygindamas Lietuvos ir kitų šalių profesionaliosios dailės, liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius, nusako Lietuvos meno unikalumą (C2.3).	Išsamiai apibūdina ir palygina Lietuvos ir kitų šalių liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius, paaiškina simbolius, nusako Lietuvos liaudies meno unikalumą (C2.4).
Trumpai nusako, kokie dailės kūriniai sudomino, pateikia vieną kitą pavyzdį (C3.1).	At(si)renka sau svarbius meno kūrinius, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų (C3.2).	At(si)renka sau svarbius ir vertingus meno kūrinius, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų, patirties (C3.3).	Savarankiškai at(si)renka sau svarbius ir vertingus meno kūrinius, sudominusią informaciją apie dailę, apmąsto jos svarbą, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų, patirties, jaučiasi kūrėju (C3.4).

41. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Dailės raiška (A)			
Mokytojo padedamas renkasi vizualią idėją ir (ar) kūrinio temą. Keliais žodžiais pasako, ką pavaizduotų, kokius rinktųsi dailės reikmenis (A1.1).	Intuityviai pasirenka vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir dailės kūriniuose. Per patrauklią kūrybinę veiklą trumpai nusako idėją, sudominusią temą, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui (A1.2).	Pasirenka vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir patikusius meno kūrinius. Per patrauklią kūrybinę veiklą, eskizų piešimą paaiškina savitą idėją, sudominusią temą artimoje aplinkoje ar meno kūrinyje, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui (A1.3).	Savarankiškai pasirenka jį sudominusią vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir meno kūriniuose. Per patrauklią kūrybinę veiklą, eskizų piešimą išsamiai paaiškina savitą idėją, sudominusią temą artimoje aplinkoje ar meno kūrinyje, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui (A1.4).
Naudodamasis pagalba saugiai taiko pasiūlytas dailės technikas,	Atpažįsta ir saugiai taiko pasiūlytas dailės technikas, improvizuoja,	Pasirenka ir saugiai taiko išmoktas sudėtingesnes dailės technikas, drąsiai improvizuoja, siekdamas	Savarankiškai pasirenka, saugiai ir išradingai taiko įvairias dailės technikas, išmano jų ypatumus,

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.1).	negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.2.).	originaliai įgyvendinti savo idėją (A2.3).	drąsiai improvizuoja, siekdamas originaliai įgyvendinti savo idėją (A2.4).
Mokosi perteikti nuotaiką, išpūdį, pagal pavyzdį naudoja linijas, spalvas, erdvines formas ir pagrindines figūras (A3.1).	Intuityviai perteikia nuotaiką, išpūdį, naudoja įvairias linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras (A3.2).	Savitai perteikia nuotaiką, išpūdį, pagrindines objektų ar reiškinių ypatybes: įvairiai naudoja linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras (A3.3).	Kūrybingai perteikia nuotaiką, išpūdį, pagrindines aplinkos objektų ir gamtos reiškinių ypatybes. Įvairiai naudoja linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras (A3.4).
Pakviestas dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodose. Paragintas savo kūriniam užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, pavadinimą ir kt.). Mokosi viešinti informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.1).	Pakviestas dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodose. Kiekvienam savo kūriniumi užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Naudodamasis pagalba viešina informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.2).	Dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodose mokykloje, vietos bendruomenėje. Ranka ar naudodamasis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniumi užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Apipavidalina klasės, mokyklos projektus ir renginius, viešina informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.3).	Imasi atsakomybės ir vadovauja grupės darbui. Rodo iniciatyvą ir pasiūlo originalių temų renginiams ir parodoms, rodo jose savo darbus. Apipavidalina projektus ir renginius. Ranka ar naudodamasis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniumi visada užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Viešina informaciją skaitmeninėje erdvėje (A4.4).
Trumpai nusako, ko mokėsi per dailės pamokas ir kokios užduotys patiko (A5.1).	Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas ir nusako, ką pavyko padaryti pačiam ir kitiems (A5.2).	Apibūdina savo ir kitų kūrybos rezultatą, vaizdo patrauklumą. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas, ką pavyko padaryti pačiam ir kitiems. Įsivertina pasiekimus (A5.3).	Išsamiai apibūdina savo ir kitų kūrybos rezultatą, vaizdo patrauklumą. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas, ir išsako savitų pastebėjimų apie savo ir kitų meninę kūrybą, išklauso kitų nuomonę ir pateikia siūlymų (A5.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
2. Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Vartoja išmoktas dailės sąvokas, naudodamasis pagalba jas paaiškina (B1.1).	Vartoja išmoktas sudėtingesnes dailės sąvokas, pagal pateiktą pavyzdį jas paaiškina (B1.2).	Tinkamai vartoja išmoktas sudėtingesnes dailės sąvokas, jas paaiškina, pateikia pavyzdžių (B1.3).	Savarankiškai ir tikslingai vartoja įvairias dailės sąvokas, jas išsamiai paaiškina, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybos (B1.4).
Mokytojui padedant nusako ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietiško kultūrų kūrinių bruožus (B2.1).	Trumpai apibūdina ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietiško kultūrų kūrinių meninius ypatumus (B2.2).	Apibūdina ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietiško kultūrų kūrinių spalvų, linijų ir erdvinių formų įvairovę ir ypatumus, išsako, kas jį sudomino (B2.3).	Domisi dailės kūriniais, lygina ir apibūdina Lietuvos, Europos ir neeuropietiško kultūrų kūrinių spalvų derinius, linijų ir erdvinių formų įvairovę ir keliamą nuotaiką. Išsako originalių pastebėjimų (B2.4).
Mokytojui padedant dailės kūrinuose pastebi ir pagal pateiktą pavyzdį nusako gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų ypatumus (B3.1).	Dailės kūrinuose pastebi ir trumpai nusako gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų estetines savybes (B3.2).	Dailės kūrinuose pastebi ir apibūdina gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų estetines savybes, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, nusako ekologines temas ir jų vaizdavimo būdus (B3.3).	Dailės kūrinuose pastebi, savarankiškai apibūdina gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formas, jų estetines savybes, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą. Įvardija ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus, išsako originalių pastebėjimų (B3.4).
3. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Naudodamasis pagalba nusako, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai (C1.1).	Pagal pateiktą pavyzdį paaiškina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kokia informacija apie juos pateikiama (C1.2).	Paaiškina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kaip ir kokia informacija apie juos pateikiama, nusako autorių teisių svarbą (C1.3).	Savarankiškai analizuoja ir vertina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kaip ir kokia informacija apie juos pateikiama, aptaria autorių teisių svarbą (C1.4).
Pagal pavyzdį nusako artimiausios aplinkos gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės	Apibūdina artimiausios aplinkos gamtos ir kultūros paminklų vertę,	Tyrinėja ir apibūdina artimiausios aplinkos gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės	Tyrinėja ir išsamiai apibūdina artimiausios aplinkos gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
etnokultūrinės tradicijas ir papročius (C2.1).	vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius (C2.2).	etnokultūrinės tradicijas ir papročius. Apibūdina Lietuvos gamtos unikalumą, liaudies meno autentiškumą, etnokultūrinių tradicijų išskirtinumą (C2.3).	bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius. Apibūdina Lietuvos gamtos unikalumą, liaudies meno autentiškumą, etnokultūrinių tradicijų išskirtinumą. Paaikškina, kodėl reikia saugoti paveldą (C2.4).
At(si)renka sau įdomią informaciją dailėje. Pateikia vieną kitą pavyzdį, kaip dailė padeda save išreikšti (C3.1).	At(si)renka sau įdomią informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį. Pateikia pavyzdžių, kaip dailė padeda save pažinti, išreikšti (C3.2).	At(si)renka sau vertingą informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį žmogaus gyvenime. Pateikia pavyzdžių iš asmeninės patirties, kaip dailė padeda save pažinti, išreikšti ir socialiai įtvirtinti (C3.3).	At(si)renka sau vertingą informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį žmogaus ir visuomenės gyvenime. Pateikia pavyzdžių iš asmeninės ir kitų patirties, kaip dailė padeda pažinti save ir kitą, išreikšti ir socialiai įtvirtinti (C3.4).

42. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Dailės raiška (A)			
Mokytojo padedamas randa vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose. Pagal pavyzdį nuspiešia eskizą. Naudodamasis pagalba renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.1).	Įžvelgia aktualių vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose. Nuspiešia eskizą. Savais žodžiais nusako, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.2).	Randa aktualių vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose, kasdienybėje. Nuspiešia įvairių eskizų, komentuoja, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.3).	Savarankiškai randa aktualių vizualių idėjų savo individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose ir kūrybiškai jas pritaiko. Nuspiešia įvairių eskizų, atsirenka geriausią ir (ar) tinkamiausią. Argumentuoja, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą (A1.4).
Naudodamasis pagalba pagal pavyzdį jungia tradicines ir mišrias dailės technikas (A2.1).	Pagal pateiktus pavyzdžius jungia tradicines ir mišrias dailės technikas, eksperimentuoja, siekdamas kūrybinio rezultato (A2.2).	Kurdamas drąsiai eksperimentuoja, improvizuoja, savitai jungia tradicines ir mišrias dailės technikas siekdamas autentiško kūrybinio rezultato (A2.3).	Kurdamas savarankiškai ir drąsiai eksperimentuoja, improvizuoja, kūrybiškai jungia tradicines ir mišrias dailės technikas siekdamas autentiško kūrybinio rezultato (A2.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Pagal pavyzdį naudoja spalvų niuansus, toninę įvairovę, įvairius dydžius, intuityviai perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.1).	Atlikdamas užduotis atsižvelgia į statiško ir dinamiško komponavimo principus, intuityviai naudoja spalvų niuansus, toninę įvairovę, įvairius dydžius, perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.2).	Plokštumoje ir erdvėje išradingai kuria statiškas ir dinamiškas kompozicijas, sumaniai naudoja kontrastingus dydžius, taiko spalvinės ir linijinės perspektyvos principus. Renkasi įvairius spalvų niuansus, toninę įvairovę, perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.3).	Plokštumoje ir erdvėje išradingai ir drąsiai kuria statiškas ir dinamiškas kompozicijas, sumaniai naudoja kontrastingus dydžius, kūrybiškai pritaiko spalvinės ir linijinės perspektyvos principus. Tikslingai ir savarankiškai renkasi įvairius spalvų niuansus, toninę įvairovę, puikiai perteikia objektų ar reiškinių ypatybes (A3.4).
Pagal pateiktą pavyzdį kuria vizualiąją mokyklos informaciją, iš dalies naudoja skaitmeninį turinį. Pakviestas dalyvauja parodose ir meninėse akcijose. Paragintas savo kūriniais užrašo metriką (A4.1).	Pakviestas kuria vizualiąją mokyklos informaciją, iš dalies naudoja skaitmeninį turinį. Dalyvauja parodose, prisideda prie meninių akcijų organizavimo. Ranka ar naudodamasis tekstų rengykle savo kūriniais užrašo metriką (A4.2).	Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Apipavidalina savo kūriniais ir dalyvauja parodose. Ranka ar naudodamasis tekstų rengykle kiekvienam savo kūrinii užrašo metriką, informacinius tekstus. Bendradarbiauja ir prisideda prie meninių akcijų organizavimo (A4.3).	Savarankiškai kuria vizualiąją mokyklos informaciją, kūrybiškai pritaiko skaitmeninį turinį. Įvairiais būdais apipavidalina savo kūriniais ir aktyviai dalyvauja parodose. Ranka ar naudodamasis tekstų rengykle kiekvienam savo kūrinii užrašo metriką, informacinius tekstus. Imasi atsakomybės ir organizuoja menines akcijas. Paaiškina, kaip dailė keičia jo aplinką (A4.4).
Naudodamasis pagalba į(si)vertina savo dailės pasiekimus ir trumpai nusako įgytą patirtį (A5.1).	Aptaria ir į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį. Trumpai nusako, ką darytų kitaip (A5.2).	Į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį, nusako, ką darytų kitaip, kaip pajavirintų savo veiklą, ko dar norėtų išmokti (A5.3).	Analizuoja ir į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį, savarankiškai daro išvadas, ką darytų kitaip, kaip tobulintų savo veiklą (A5.4).
2. Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Vartoja išmoktas dailės sąvokas, savais žodžiais aptaria nurodytus dailės kūrinius (B1.1).	Vartoja išmoktas dailės sąvokas, trumpai aptaria nurodytus pavyzdžius iš dailės istorijos (B1.2).	Tikslingai vartoja dailės sąvokų žodyną (stiliaus, žanro terminus) ir	Nuosekliai turtina ir tikslingai vartoja dailės sąvokų žodyną (stiliaus, žanro terminus, kompozicijos rūšis),

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
		pateikia pavyzdžių iš dailės istorijos ir savo bendraamžių kūrybos (B1.3).	pateikia savo pavyzdžių iš dailės istorijos (B1.4).
Naudodamasis pagalba įvardija antikos, didžiųjų klasikinių stilių architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus (B2.1).	Atpažįsta ir grupuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus, trumpai apibūdina sudominusį kūrinių (B2.2).	Lygina, klasifikuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių ir šiuolaikinės architektūros, dailės meninius bruožus, pažįsta pasaulinės dailės kanoną, savitai apibūdina sudominusį kūrinių (B2.3).	Savarankiškai lygina, klasifikuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių ir šiuolaikinės architektūros, dailės meninius bruožus, pažįsta pasaulinės dailės kanoną. Išsamiai apibūdina sudominusį kūrinių, išsako originalių pastebėjimų (B2.4).
Naudodamasis pagalba ir pagal pateiktus pavyzdžius vertina įvairių epochų vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius. Trumpai nusako ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.1).	Pagal pateiktus pavyzdžius vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis. Trumpai nusako ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.2).	Stebi ir pagal aptartus kriterijus vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.3).	Domisi meno istorija. Stebi ir savarankiškai vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus, pasako originalių nuomonių (B3.4).
3. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Naudodamasis pagalba ir pavyzdžiais analizuoja muziejų ir parodų ekspozicijas, paaiškina, kuo jos vertingos (C1.1).	Trumpai apibūdina muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, savais žodžiais paaiškina, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes jos perteikia (C1.2).	Analizuoja muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, paaiškina, kaip jos sudaromos, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia, apibūdina autorių teisių svarbą (C1.3).	Savarankiškai analizuoja muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, išsamiai paaiškina, kaip jos sudaromos, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia. Išsamiai apibūdina autorių teisių svarbą (C1.4.).
Pagal pateiktą pavyzdį apibūdina dailės reiškinius: didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą,	Pagal pateiktą pavyzdį analizuoja ir išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius,	Analizuoja ir išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių	Analizuoja, kritiškai vertina ir argumentuotai išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą,

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
reklamą, švenčių apipavidalinimą (C2.1).	dizainą, reklamą. Trumpai nusako Lietuvos švenčių apipavidalinimo ypatumus (C2.2).	apipavidalinimą ir kt. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos mažosios architektūros, dizaino, švenčių apipavidalinimo ypatumus (C2.3).	želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą ir kt. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos mažosios architektūros, dizaino, švenčių apipavidalinimo ypatumus (C2.4).
Nusako dailės svarbą ugdantis meninį skonį, socialinio bendravimo nuostatas. Dailės pažinimą sieja su savo asmeniniais potyriais (C3.1).	Trumpai paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetines nuostatas. Dailės pažinimą lygina su savo asmeniniais potyriais (C3.2).	Paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetines, etines, dorines nuostatas. Dailės pažinimą lygina su gyvenimiška patirtimi, savo asmeniniais potyriais (C3.3).	Išsamiai paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetines, etines, dorines nuostatas. Dailės pažinimą sieja su savo ir kitų gyvenimiška patirtimi, savo asmeniniais potyriais (C3.4).

43. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Dailės raiška (A)			
Randa vizualių idėjų mokytojo nurodytuose kultūriniuose, informaciniuose šaltiniuose, aplinkoje. Trumpai nusako, kas sudomino, ką norėtų kurti (A1.1).	Pasirenka sudominusią vizualią idėją iš nurodytų kultūrinių, informacinių šaltinių, aplinkos. Pateikia eskizą, trumpai paaiškina, kokį atlikimo būdą pasirinks jos įgyvendinimui (A1.2).	Savarankiškai pasirenka sudominusią vizualią idėją iš įvairių kultūrinių, informacinių šaltinių, aplinkos, asmeninių išgyvenimų, pristato ją žodžiu, pateikia įvairių eskizų, išsamiai paaiškina, kokius atlikimo būdus pasirinks savitos idėjos įgyvendinimui (A1.3).	Savarankiškai ir tikslingai renka aktualias idėjas savo kūrybai įvairiuose kultūriniuose, informaciniuose šaltiniuose, aplinkoje. Pasirinktas idėjas pristato žodžiu, pateikia įvairių eskizų, išsamiai paaiškina, kurią pasirinks ir kokiais atlikimo būdais įgyvendins (A1.4).
Taiko tas dailės technikas, kurios geriau sekasi, improvizuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.1).	Taiko nurodytas tradicines ir (ar) mišrias dailės technikas, improvizuoja, siekdamas galutinio rezultato (A2.2).	Pasirenka ir sumaniai taiko tradicines ir (ar) mišrias dailės technikas, pasinerdamas į kūrybinį procesą kuria autorinę techniką, išradingai siekdamas norimo rezultato (A2.3).	Tikslingai pasirenka, savitai ir kūrybingai taiko tradicines ir (ar) mišrias dailės technikas. Jausdamasis menininku, mąstydamas vaizdais, nuosekliai siekdamas norimo

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
			rezultato sukuria autorinę techniką (A2.4).
Paskatintas pasirenka sudominusius kūrybos principus ir meninės išraiškos priemones, kuria pavienius darbus (A3.1).	Pasirenka sudominusius kūrybos principus, meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Jungia darbus į ciklus, pakviestas dalyvauja tęstiniuose projektuose (A3.2).	Atiduoda pirmenybę pamėgtiems kūrybos principams, tikslingai pasirinkdamas meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Jungia darbus į ciklus, kuria tęstinius projektus, atranda sąsajų su kitais menais (A3.3).	Savarankiškai tyrinėja šiuolaikinės raiškos įvairovę, atiduoda pirmenybę pamėgtiems kūrybos principams, tikslingai pasirinkdamas meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Ieško originalios raiškos būdų, kuria savitus darbų ciklus ir tęstinius projektus, atranda sąsajų su kitais menais (A3.4).
Pakviestas dalyvauja parodose ir kuriant vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Naudodamasis pagalba apipavidalina ir eksponuoja savo kūrinius (A4.1).	Paskatintas pasidalija savo kūrybinėmis idėjomis, dalyvauja parodose, kūrybiniuose projektuose ir kuriant vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Naudodamasis pagalba apipavidalina ir eksponuoja savo kūrinius (A4.2).	Dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį. Bendradarbiauja kūrybiniuose projektuose ir prisideda prie parodų ir meninių akcijų organizavimo. Naudoja kelis dailės kūrinių apipavidalinimo (pasportavimo, fono ar rėmelių parinkimo) ir eksponavimo būdus (A4.3).	Nuolat dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį. Bendradarbiauja kūrybiniuose projektuose ir aktyviai prisideda prie parodų ir meninių akcijų organizavimo. Išradingai naudoja kelis dailės kūrinių apipavidalinimo (pasportavimo, fono ar rėmelių parinkimo) ir eksponavimo būdus (A4.4).
Trumpai žodžiu apibendrina ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.1).	Parengia savo kūrybos aplanką. Pristatydamas savais žodžiais į(si)vertina įgytą patirtį, kokias dailės raiškos priemones ir būdus rinkosi (A5.2).	Parengia ir pristato savo kūrybos aplanką. Analizuoja ir į(si)vertina įgytą patirtį, numato, kokias tradicines ir (ar) šiuolaikines raiškos priemones, būdus rinkosi, kaip laikėsi pirminio sumanymo, dėl kokių priežasčių jo atsisakė (A5.3).	Savarankiškai parengia, apipavidalina ir išsamiai pristato skaitmeninį savo kūrybos aplanką. Argumentuotai į(si)vertina įgytą patirtį, numato, kokias tradicines ir (ar) šiuolaikines raiškos priemones, būdus rinkusių ateityje (A5.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
2. Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Pagal pavyzdį aptardamas dailės kūrinius, vartoja išmoktas dailės sąvokas (B1.1).	Apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybos (B1.2).	Apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių iš savo ir kitų kūrybos (B1.3).	Išsamiai apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, tikslingai vartoja dailės sąvokas ir pateikia pavyzdžių iš meno istorijos, savo ir kitų kūrybos (B1.4).
Trumpai nusako modernizmo ir postmodernizmo kūrinių meninius bruožus (B2.1).	Įvardija, lygina klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus, trumpai apibūdina Lietuvos meno išskirtinumą (B2.2).	Lygina, skiria, grupuoja klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinius, paaiškina jų skirtumus ir panašumus, apibūdina Lietuvos meno bruožus ir išskirtinumą (B2.3).	Savarankiškai domisi dailės istorija. Lygina, skiria, grupuoja, išsamiai apibūdina klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus, Lietuvos meno išskirtinumą, paaiškina skirtumus, išsako originalių pastebėjimų (B2.4).
Naudodamasis pagalba apibūdina mokytojo parinktų dailės, dizaino kūrinių, architektūros paminklų meninius bruožus, dailininko kūrinių ypatumus (B3.1).	Vertina nurodytus dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, keliais žodžiais nusako meninius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus, autentišką pasaulio matymą (B3.2).	Stebi ir vertina dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, apibūdina būdingus vizualius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.3).	Savarankiškai analizuoja ir vertina dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, pasako originalių minčių apibūdindamas meninius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus, autentišką pasaulio matymą, svajonę, viziją, darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus (B3.4).
3. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Savais žodžiais nusako muziejų kolekcijų ir dailės parodų eksponavimo ypatumus, vaizdų paveikumą (C1.1).	Paaiškina aptartų muziejų kolekcijų ir dailės parodų eksponavimo ypatumus, keliais žodžiais apibūdina vaizdų paveikumą. Išsako aptartą	Analizuoja ir paaiškina klasikinės ir šiuolaikinės dailės parodų eksponavimo ypatumus, autorių teisių reikalavimus, vaizdų paveikumą. Apibūdina, kaip meno pažinimas gali	Savarankiškai domisi muziejų ir parodų ekspozicijomis, analizuoja, paaiškina klasikinės ir šiuolaikinės dailės kolekcijų eksponavimo ypatumus, autorių teisių

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
	nuomonę dėl meno pažinimo įtakos asmenybės formavimuisi (C1.2).	turėti įtakos asmenybės formavimuisi (C1.3).	reikalavimus, išsako originalių pastebėjimų dėl vaizdų poveikimo. Argumentuotai paaiškina, kaip meno pažinimas gali turėti įtakos asmenybės formavimuisi (C1.4).
Remdamasis duotais pavyzdžiais, savais žodžiais nusako, kaip dailė sąveikauja su kitais menais (C2.1).	Remdamasis duotais pavyzdžiais pasako, kaip dailė funkcionuoja įvairiose kultūrinėse situacijose, kaip sąveikauja su kitais menais, kokias funkcijas atlieka (C2.2).	Apibūdina, kaip dailė funkcionuoja įvairiose visuomeninėse ir kultūrinėse situacijose, kaip sąveikauja su kitais menais, kokias skirtingas funkcijas ji atlieka. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos dailės ir jos funkcionavimo regionuose ir plačiajame pasaulyje bruožus (C2.3).	Išsako savitą nuomonę, kaip dailė funkcionuoja įvairiose visuomeninėse ir kultūrinėse situacijose, išsamiai apibūdina, kaip dailė sąveikauja su kitais menais, kokias skirtingas funkcijas ji atlieka. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos dailės ir jos funkcionavimo regionuose ir plačiajame pasaulyje bruožus (C2.4).
Ieško sau įdomių meno kūrinių. Nusako dailės reikšmę saviugdai (C3.1).	Ieško atsakymų meno kūriniuose. Aptaria dailės reikšmę asmenybės saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su patirtimi (C3.2).	Kelia prasmės klausimus, ieško atsakymų, kodėl meno kūrinys yra taip arba kitaip nei gyvenime. Aptaria meninės patirties reikšmę visapusiškai asmenybės saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su asmenine patirtimi (C3.3).	Kelia prasmės klausimus, ieško argumentuotų atsakymų, kodėl meno kūrinys yra taip arba kitaip nei gyvenime. Stiprina asmens tapatumą, aptaria meninės patirties reikšmę visapusiškai asmenybės saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su asmenine ir kitų patirtimi (C3.4).

44. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Dailės raiška (A)			
Randa vizualių idėjų mokytojo nurodytuose kultūriniuose, informaciniuose šaltiniuose, aplinkoje. Trumpai nusako, kas sudomino, ką ir kokiais būdais norėtų kurti (A1.1).	Pasirenka vizualių idėjų iš mokytojo nurodytų šaltinių (aplinkos vaizdinių, menininkų kūrybos, kultūros paveldo). Atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą ir trumpai nusako, kaip įgyvendins pasirinktą idėją. Remdamasis pavyzdžiu, suplanuoja idėjos įgyvendinimo etapus (A1.2).	Savarankiškai pasirenka vizualių idėjų iš įvairių šaltinių (asmeninių išgyvenimų, aplinkos vaizdinių, sudominusių menininkų kūrybos, kultūros paveldo). Atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą ir apibūdina, kaip pasirinkta idėja gali būti perteikta įvairiais būdais. Suplanuoja idėjos įgyvendinimo etapus (A1.3).	Savarankiškai ir tikslingai pasirenka vizualių idėjų iš įvairių šaltinių (asmeninių išgyvenimų, aplinkos vaizdinių, sudominusių menininkų kūrybos, kultūros paveldo). Atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą ir išsamiai paaiškina, kaip pasirinkta idėja gali būti perteikta įvairiais būdais, kaip ją numato įgyvendinti. Suplanuoja idėjos įgyvendinimo etapus (A1.4).
Pasirenka ir taiko tas dailės technikas, kurios geriau sekasi, atlieka užduotis remdamasis nurodytu pavyzdžiu (A2.1).	Taiko nurodytas tradicines ir (ar) šiuolaikines dailės technikas, raiškos būdus. Išmėgina įvairias kūrybos priemones ir būdus, negalvodamas apie galutinį rezultatą (A2.2).	Tikslingai pasirinkdamas kūrybingai taiko tradicines ir (ar) šiuolaikines dailės technikas, raiškos būdus. Išmėgindamas įvairias kūrybos priemones ir būdus, pateikia savitą kūrybinį rezultatą (A2.3).	Tikslingai pasirinkdamas kūrybingai taiko tradicines ir (ar) šiuolaikines dailės technikas, raiškos būdus. Drąsiai eksperimentuodamas ir išmėgindamas įvairias kūrybos priemones ir būdus, pateikia savitą kūrybinį rezultatą (A2.4).
Paskatintas pasirenka sudominusius kūrybos principus ir meninės išraiškos priemones, kuria remdamasis nurodytais pavyzdžiais (A3.1).	Naudojasi nurodytomis grafinių, spalvinių, erdvinių, audiovizualiųjų ar medijų meno raiškos priemonėmis. Interpretuodamas aplinkos, meno kūrinių inspiruotas idėjas, nurodyta stilistika perteikia jas savo kūryboje (A3.2).	Savarankiškai naudojasi grafinių, spalvinių, erdvinių, audiovizualiųjų ar medijų meno raiškos priemonėmis. Kūrybiškai interpretuodamas aplinkos, meno kūrinių inspiruotas idėjas, pasirinkta stilistika perteikia jas savo kūryboje (A3.3).	Savarankiškai ir išradingai naudojasi grafinių, spalvinių, erdvinių, audiovizualiųjų ar medijų meno raiškos priemonėmis. Jausdamasis menininku, laisvai ir kūrybiškai interpretuodamas aplinkos, meno kūrinių inspiruotas idėjas, ieškodamas originalios raiškos, perteikia jas savo kūryboje (A3.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Pakviestas dalyvauja parodose ir, kuriant vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Naudodamasis pagalba apipavidalina ir pristato savo kūrinis (A4.1).	Paskatintas padeda organizuoti dailės renginius, bendradarbiauja grupėje. Naudojasi nurodytais informacijos šaltiniais ir pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus. Naudoja skaitmeninį turinį pagal pavyzdį kurdamas vizualiąją mokyklos informaciją (A4.2).	Imasi iniciatyvos ir organizuoja dailės renginius, geba komunikuoti ir bendradarbiauti grupėje. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, jais remdamasis įvairiai pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus. Naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį kurdamas vizualiąją mokyklos informaciją (A4.3).	Nuolat dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis, imasi iniciatyvos ir organizuoja dailės renginius, geba komunikuoti ir bendradarbiauti grupėje. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, jais remdamasis įvairiai pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus. Išradingai naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį kurdamas vizualiąją mokyklos informaciją (A4.4).
Paskatintas trumpai žodžiu arba raštu apibendrina ir į(si)vertina įgytą patirtį (A5.1).	Pagal pavyzdį parengia kūrybos aplanką (portfolio) su kūrinų nuotraukomis, metrika, idėjų eskizais, trumpu kūrybinio proceso aprašymu, kūrybinio rezultato ir įgytos patirties įsivertinimu (A5.2).	Savarankiškai pasirenka savo kūrybos pristatymo būdą. Parengia kūrybos aplanką (portfolio) su kūrinų nuotraukomis, išsamia metrika, idėjų eskizais, kūrybinių ieškojimų variantais, trumpu kūrybinio proceso aprašymu, kūrybinio rezultato ir įgytos patirties įsivertinimu (A5.3).	Tikslingai ir savarankiškai pasirenka savo kūrybos pristatymo būdą. Parengia kūrybos aplanką (portfolio) su kūrinų nuotraukomis, metrika, idėjų eskizais, kūrybinių ieškojimų variantais, išsamiu kūrybinio proceso aprašymu, argumentuotu kūrybinio rezultato ir įgytos patirties įsivertinimu (A5.4).
2. Dailės supratimas ir vertinimas (B)			
Pagal nurodytą pavyzdį vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualiųjų menų raiškos priemonės, vartoja išmoktas dailės sąvokas (B1.1).	Analizuodamas ir vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualiųjų menų raiškos priemonės, vartoja išmoktas dailės sąvokas (B1.2).	Analizuodamas ir vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualiųjų menų raiškos priemonės, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia savų pavyzdžių (B1.3).	Išsamiai analizuodamas ir vertindamas tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualiųjų menų raiškos priemonės, tikslingai vartoja dailės sąvokas, išsako savitą nuomonę, pateikia savų pavyzdžių (B1.4).

Slenkstinis (1)	Patenkiamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Naudodamasis pagalba trumpai nusako pagrindinius meninius bruožus, leidžiančias dailės, architektūros ar dizaino kūrinį priskirti tam tikrai epochai, meno krypčiai (B2.1).	Remdamasis pavyzdžiais trumpai nusako meninius bruožus, leidžiančias dailės, architektūros ar dizaino kūrinį priskirti tam tikrai epochai, meno krypčiai (B2.2).	Nusako skiriamuosius bruožus, meno simbolius, menines ypatybes, leidžiančias dailės, architektūros ar dizaino kūrinį priskirti tam tikrai epochai, meno krypčiai (B2.3).	Savarankiškai domisi dailės istorija. Išsamiai apibūdina skiriamuosius bruožus, meno simbolius, menines ypatybes, leidžiančias dailės, architektūros ar dizaino kūrinį priskirti tam tikrai epochai, meno krypčiai (B2.4).
Naudodamasis pagalba trumpai nusako mokytojo parinktų kūrinių idėjas, meninius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus ((B3.1).	Remdamasis nurodytais pavyzdžiais apibūdina būdingus nurodytų kūrinių bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus. Pateikia pavyzdžių, kaip panašią idėją dailininkai perteikia skirtingose epochose ir meno kryptyse ((B3.2).	Vertina ir išsamiai apibūdina būdingus sudominusių kūrinių bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus. Pateikia pavyzdžių, kaip panašią idėją ar aktualias laikmečio problemas dailininkai perteikia skirtingose epochose ir meno kryptyse (B3.3).	Savarankiškai vertina ir išsamiai apibūdina būdingus sudominusių kūrinių bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus. Pateikia savo pavyzdžių, kaip panašią idėją ar aktualias laikmečio problemas dailininkai perteikia skirtingose epochose ir meno kryptyse, išsako savitą nuomonę (B3.4).
3. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Remdamasis pateiktais pavyzdžiais trumpai nusako muziejų kolekcijų ir dailės parodų eksponavimo ypatumus, vaizdų paveikumą (C1.1).	Paaškina tradicinės dailės ir šiuolaikinių menų eksponavimo ypatumus, paiso autorių teisių reikalavimų. Trumpai nusako kūrinio eksponavimo sąsajas su tinkama erdve, apšvietimu, patalpos sutvarkymu (C1.2).	Komentuoja ir vertina tradicinės dailės ir šiuolaikinių menų eksponavimo ypatumus, paiso autorių teisių reikalavimų. Apibūdina kūrinio eksponavimo sąsajas su kūrinio stilistika, tinkama erdve, apšvietimu, patalpos sutvarkymu (C1.3).	Analizuoja ir argumentuotai vertina tradicinės dailės ir šiuolaikinių menų eksponavimo ypatumus, paiso autorių teisių reikalavimų. Išsamiai apibūdina kūrinio eksponavimo sąsajas su kūrinio stilistika, tinkama erdve, apšvietimu, patalpos sutvarkymu (C1.4).
Trumpai nusako, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Naudodamasis pagalba emocinės	Trumpai paaškina, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Emocinės sveikatos,	Paaškina ir pateikia pavyzdžių, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Emocinės sveikatos,	Išsamiai paaškina ir pateikia savo pavyzdžių, kaip veikia žiūrovus kitų menų raiškos priemonės, integruotos į vizualiąją informaciją. Emocinės

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
sveikatos, darnaus vystymosi aspektais apibūdina miestų erdves, meno kūrinis (C2.1).	darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais apibūdina miestų erdves, interjerus, eksterjerus, meno kūrinis (C2.2).	darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais analizuoja miestų erdves, interjerus, eksterjerus, meno kūrinis (C2.3).	sveikatos, darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais analizuoja miestų erdves, interjerus, eksterjerus, meno kūrinis, išsako originalių pastebėjimų (C2.4).
Naudodamasis pagalba trumpai nusako, kokiose profesijose ir verslo srityse praverčia kūrybos gebėjimai, kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities profesinei karjerai (C3.1).	Remdamasis mokytojo nurodytais pavyzdžiais pasako, kokiose profesijose ir verslo srityse praverčia kūrybos gebėjimai, kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities profesinei karjerai (C3.2).	Remiasi įtikinamais pavyzdžiais, kad pademonstruotų profesijas ir verslo sritis, kuriose praverčia kūrybos gebėjimai, kokios ir kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities profesinei karjerai (C3.3).	Išsako savitą nuomonę, remiasi įtikinamais pavyzdžiais demonstruodamas, kokiose profesijose ir verslo srityse praverčia kūrybos gebėjimai, kokios ir kuo meno žinios gali pasitarnauti ateities profesinei karjerai (C3.4).